

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2011. gada 5. oktobrī*

Lieta T-11/06

Romana Tabacchi Srl, agrāk — *Romana Tabacchi SpA*, Roma (Itālija), ko pārstāv *M. Siragusa* un *G. C. Rizza*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja *É. Gippini Fournier* un *F. Amato*, pēc tam — *É. Gippini Fournier* un *V. Di Bucci* un visbeidzot — *É. Gippini Fournier* un *L. Malferrari*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību, pirmkārt, daļēji atcelt Komisijas 2005. gada 20. oktobra Lēmumu C(2005) 4012, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. panta 1. punktu (Lieta COMP/C.38.281/B.2 — Jēltabaka — Itālija) un, otrkārt, par prasību samazināt prasītājam noteikto naudas sodu.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs J. Azizi [*J. Azizi*], tiesneši E. Kremona [*E. Cremona*] (referente) un S. Frimods Nilsens [*S. Frimodt Nielsen*],

sekretārs H. Palasio Gonsaless [*J. Palacio González*], galvenais administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 1. decembra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

- ¹ Prasītāja, *Romana Tabacchi Srl*, ir pašlaik likvidācijas procesā esoša Itālijas sabiedrība, kuras pamatdarbība ir jēltabakas pirmapstrāde. Šīs lietas faktu norises laikā vienīgie prasītājas akcionāri bija laulātie B., kuriem abiem kopā piederēja — un arī vēl šodien pieder — visas akcijas.

1. Administratīvais process

- 2 2002. gada 15. janvārī Eiropas Kopienu Komisija atbilstoši Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17, Pirmā regula par [EKL 81. un 82. panta] īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), 11. pantam nosūtīja informācijas pieprasījumus par Itālijas jēltabakas tirgu Itālijas tabakas pārstrādātāju un ražotāju profesionālajām apvienībām, proti, attiecīgi *Associazione professionale trasformatori tabacchi italiani (APTI, Itālijas Jēltabakas pārstrādātāju profesionālā apvienība)* un *Unione italiana tabacco (Unitab, Itālijas Tabakas savienība)*.
- 3 2002. gada 19. februārī Komisija saņēma *Deltafina SpA*, Itālijas pārstrādātāja, kas bija *APTI* loceklis, pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda saskaņā ar Komisijas Paziņojumu par atbrīvojumu no sodanaudas un sodanaudas samazināšanu karteļu gadījumos [atbrīvojumu no naudas soda un naudas soda samazināšanu aizliegtu vienošanos gadījumos] (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā — “paziņojums par sadarbību”). Komisija saskaņā ar šī paziņojuma 15. punktu 2002. gada 6. martā piešķīra *Deltafina* nosacītu atbrīvojumu.
- 4 2002. gada 4. aprīlī Komisija saņēma pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda saskaņā ar paziņojuma par sadarbību 8. punktu un, pakārtoti, pieteikumu samazināt naudas sodu saskaņā ar minētā paziņojuma 20.–27. punktu no *Dimon Italia Srl (Dimon Inc. meitassabiedrība, kas kļuvusi par Mindo Srl)*, kā arī pieteikumu samazināt naudas sodu saskaņā ar tiem pašiem punktiem no *Transcatlab SpA (Standard Commercial Corp., turpmāk tekstā — “SCC”, meitassabiedrība)*.
- 5 2002. gada 18. un 19. aprīlī Komisija atbilstoši Regulas Nr. 17 14. pantam veica pārbaudes *Dimon Italia* un *Transcatlab*, kā arī *Trestina Azienda Tabacchi SpA* un prasītājas telpās.

- 6 2002. gada 8. oktobrī Komisija informēja *Dimon Italia* un *Transcatlab*, ka, tā kā tās ir bijušas attiecīgi pirmais un otrais uzņēmums, kas iesnieguši pierādījumus par pārkāpumu paziņojuma par sadarbību izpratnē, Komisija ir nodomājusi pēc administratīvā procesa nobeiguma tiem piemērot naudas soda, kas tiem attiecīgi tiktu noteikts par iespējami konstatētajiem pārkāpumiem, samazinājumu.

- 7 Komisija 2004. gada 25. februārī pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kuru tā nosūtīja desmit uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, tostarp *Deltafina*, *Dimon Italia*, *Transcatlab* un prasītājam (turpmāk tekstā — “pārstrādātāji”), kā arī atsevišķu pārstrādātāju mātessabiedrībām, tostarp *Universal Corp.*, *Dimon* un *SCC*. Paziņojuma par iebildumiem adresātiem bija piekļuve Komisijas izmeklēšanas lietas materiāliem CD-ROM kopijas veidā, ko Komisija bija tiem nosūtījusi, un tie nosūtīja rakstveida apsvērumus, atbildot uz Komisijas izvirzītajiem iebildumiem. Uzklauššana notika 2004. gada 22. jūnijā.

- 8 Pēc tam, kad 2004. gada 21. decembrī tika pieņemts 2004. gada 25. februāra paziņojuma par iebildumiem papildinājums, 2005. gada 1. martā notika otra uzklauššana.

- 9 Pēc konsultācijām ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju un ņemot vērā uzklauššanas amatpersonas galīgo ziņojumu, 2005. gada 20. oktobrī Komisija pieņēma Lēmumu C(2005) 4012, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. panta 1. punktu (Lieta COMP/C.38.281/B.2 — Jēltabaka — Itālija) (turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”), kura kopsavilkums publicēts 2006. gada 13. februāra *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV L 353, 45. lpp.).

2. Apstrīdētais lēmums

- 10 Apstrīdētais lēmums attiecas, pirmkārt, uz horizontālu aizliegtu vienošanos, kuru pārstrādātāji īstenoja Itālijas jēltabakas tirgū (apstrīdētā lēmuma 1. apsvērums).
- 11 Apstrīdētajā lēmumā Komisija konstatēja, ka minētās aizliegtās vienošanās ietvaros laikā no 1995. gada līdz 2002. gada sākumam pārstrādātāji bija noteikuši tirdzniecības nosacījumus jēltabakas pirkšanai Itālijā gan attiecībā uz tiešu iepirkšanu no ražotājiem, gan iepirkšanu no “trešiem fasētājiem”, tostarp nosakot cenu un sadalot tirgu (apstrīdētā lēmuma 1. apsvērums).
- 12 Otrkārt, apstrīdētais lēmums attiecas uz diviem citiem pārkāpumiem, nošķirti no pārstrādātāju īstenotās aizliegtās vienošanās, kas notikuši laikā no 1999. gada sākuma līdz 2001. gada beigām un kuru rezultātā *APTI* noteica līgumcenas, par kādām tā savu biedru vārdā veda sarunas, lai noslēgtu starpuzņēmumu nolīgumus ar *Unitab*, un *Unitab* noteica cenas, par kādām tā savu biedru vārdā veda sarunas, lai noslēgtu minētos nolīgumus ar *APTI*.
- 13 Apstrīdētajā lēmumā Komisija uzskatīja, ka pārstrādātāju veiktās darbības ir EKL 81. panta 1. punkta vienots un turpināts pārkāpums (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 264.–269. apsvērumu).
- 14 Apstrīdētā lēmuma 1. panta 1. punktā atbildību par aizliegto vienošanos tā attiecināja uz pārstrādātājiem, kā arī uz *Universal*, *Deltafina* mātesabiedrību, un *Alliance One International Inc.* (turpmāk tekstā — “*Alliance One*”) kā sabiedrību, kas izveidojusies, apvienojoties *Dimon* un *SCC*. Tā apstrīdētā lēmuma 1. panta 2. punktā tāpat

konstatēja, ka *APTI* un *Unitab* bija pārkāpušas EKL 81. panta 1. punktu, pieņemot lēmumus par cenu noteikšanu, par ko tās risināja darījumu sarunas savu biedru vārdā, lai noslēgtu starpuzņēmumu nolīgumus.

- 15 Apstrīdētā lēmuma 2. pantā Komisija noteica naudas sodus iepriekš 14. punktā minētajiem uzņēmumiem, kā arī *APTI* un *Unitab* (skat. tālāk 42. punktu).
- 16 Apstrīdētā lēmuma 356.–404. apsvērumā Komisija noteica naudas sodus, kas uzliekami lēmuma adresātiem.
- 17 Naudas sodu summas Komisija noteica, pamatojoties uz attiecīgo pārkāpumu smagumu un ilgumu, kas ir divi kritēriji, kuri tieši minēti Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 23. panta 3. punktā un Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā (apstrīdētā lēmuma 356. un 357. apsvērums).

Naudas sodu sākumsummas noteikšana

Pārkāpuma smagums

- 18 Attiecībā uz konkrētā pārkāpuma smagumu Komisija atgādināja, ka, lai vērtētu šo faktoru, tai bija jāņem vērā pārkāpuma raksturs, tā konkrētā ietekme uz tirgu, ja to ir iespējams noteikt, un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apmērs (apstrīdētā lēmuma 365. apsvērums).

- 19 Komisija norādīja, ka Itālijas saražotās jēltabakas īpatsvars bija 38% no Eiropas Savienības produkcijas, uz kuru attiecas kvotas, kas 2001. gadā, proti, pēdējā pilnajā pārkāpuma gadā, bija EUR 67,338 miljoni (apstrīdētā lēmuma 366. apsvērumš).
- 20 Attiecībā uz pārkāpuma raksturu Komisija konstatēja, ka tas ir sevišķi smags pārkāpums, jo tas ietvēra jēltabakas šķirņu iepirkuma cenu noteikšanu Itālijā un iepirkto daudzumu sadali. Komisija, atsaucoties uz apstrīdētā lēmuma daļu par konkurences ierobežojuma analīzi (272. un nākamie apsvērumi), piebilda, ka aizliegtā vienošanās iepirkuma jomā var kropļojoši ietekmēt ražotāju vēlēšanos radīt produktivitāti, kā arī ierobežot konkurenci starp pārstrādātājiem pakārtotos tirgos. Tāpat tā apstiprināja, ka tas jo īpaši attiecināms uz tādiem gadījumiem kā šajā lietā, kur aizliegtajā vienošanās iesaistītais produkts, šajā gadījumā — jēltabaka, ir būtiska “izejviela” pakārtotā ražošanas procesa dalībniekiem, proti, tabakas pirmapstrādē un pārstrādātās tabakas tirdzniecībā (apstrīdētā lēmuma 367. un 368. apsvērumš).
- 21 Apstrīdētā lēmuma 369. apsvērumā Komisija apstiprināja iepriekš minētos apsvērumus, ka pārstrādātāju īstenotais pārkāpums ir jākvalificē kā sevišķi smags.

Atšķirīga attieksme

- 22 Apstrīdētā lēmuma 370.–376. apsvērumā Komisija vērtēja jautājumu par “konkrēto nozīmi” un par “preventīvo iedarbību”. Šajā ziņā tā norādīja, ka, nosakot naudas soda summu, ir jāņem vērā “katra uzņēmuma konkrētā nozīme un tā prettiesiskās rīcības iespējamās sekas” (apstrīdētā lēmuma 370. apsvērumš).

- 23 Tādējādi Komisija uzskatīja, ka naudas sodi ir jānosaka atkarībā no katra attiecīgā dalībnieka pozīcijas tirgū (apstrīdētā lēmuma 371. apsvērums).
- 24 Šajā ziņā Komisija uzskatīja, ka attiecībā uz *Deltafina* naudas soda sākumsummai ir jābūt visaugstākajai, jo tā izrādījās esam vislielākais iepircējs, tās tirgus daļai 2001. gadā esot aptuveni 25 % (apstrīdētā lēmuma 372. apsvērums).
- 25 Ievērojot, ka tām 2001. gadā piederēja mazākas attiecīgā tirgus daļas, aptuveni 9–11 %, Komisija uzskatīja, ka *Transcatab*, *Dimon Italia* un *Romana Tabacchi* “ir jāpārgrupē” un ka attiecībā uz tām naudas soda sākumsummai ir jābūt mazākai (apstrīdētā lēmuma 373. apsvērums).
- 26 Komisija tomēr uzskatīja, ka sākumsummai, kas atspoguļo vienīgi pozīciju tirgū, nebūtu pietiekami preventīva iedarbība attiecībā uz *Deltafina*, *Dimon Italia* (*Mindo*) un *Transcatab*, jo, neraugoties uz to relatīvi ierobežoto apgrozījumu, katra no tām piederēja vai — *Mindo* gadījumā — bija piederējusi multinacionālām uzņēmumu grupām, kas apveltītas ar ievērojamu ekonomisko un finanšu varu un kas bija galvenie pasaules tabakas tirgus dalībnieki un darbojās dažādos līmeņos tabakas nozares ietvaros un dažādos ģeogrāfiskajos tirgos (apstrīdētā lēmuma 374. apsvērums).
- 27 Līdz ar to, lai naudas sodam būtu preventīva iedarbība, Komisija uzskatīja, ka sākumsummai, kas noteikta attiecībā uz *Deltafina*, ir jāpiemēro reizināšanas koeficients 1,5 — proti, palielinājums par 50 % — un sākumsummai, kas noteikta attiecībā uz *Dimon Italia* (*Mindo*) un *Transcatab*, ir jāpiemēro reizināšanas koeficients 1,25 — proti, palielinājums par 25 % (apstrīdētā lēmuma 375. apsvērums).

28 Tādējādi apstrīdētā lēmuma 376. apsvērumā Komisija noteica šādas naudas sodu sākumsummas:

- *Deltafina*: EUR 37,5 miljoni;
- *Transcatab*: EUR 12,5 miljoni;
- *Dimon Italia (Mindo)*: EUR 12,5 miljoni;
- *Romana Tabacchi*: EUR 10 miljoni.

Naudas sodu pamatsummas noteikšana

29 Apstrīdētā lēmuma 377. un 378. apsvērumā Komisija vērtēja jautājumu par pārkāpuma ilgumu.

30 Tā uzskatīja, ka pārstrādātāji aizliegto vienošanos bija sākuši īstenot 1995. gada 29. septembrī un saskaņā ar to paziņojumiem bija to pārtraukuši 2002. gada 19. februārī. Konkrētāk, attiecībā uz prasītāju Komisija skaidroja, ka tā bija pievienojusies aizliegtajai vienošanās 1997. gada oktobrī un savu līdzdalību tajā pārtrauca laikā no 1999. gada 5. novembra līdz 2001. gada 29. maijam, lai no jauna tai pievienotos laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim. Tā kā prasītājas pārkāpums ilga tikai divus gadus un astoņus mēnešus, Komisija uzskatīja, ka tai ir jāpiemēro naudas soda sākumsummas palielinājums par 25 %, lai gan citiem pārstrādātājiem noteikto naudas sodu sākumsummām tika piemērots palielinājums par 60 %.

31 Apstrīdētā lēmuma adresātiem uzlikto naudas sodu pamatsummas tādējādi bija noteiktas šādi:

— *Deltafina*: EUR 60 miljoni;

— *Transcatab*: EUR 20 miljoni;

— *Dimon Italia (Mindo)*: EUR 20 miljoni;

— *Romana Tabacchi*: EUR 12,5 miljoni.

Atbildību mīkstinoši apstākļi

32 Apstrīdētā lēmuma 380.–398. apsvērumā Komisija vērtēja, vai ir jāņem vērā atbildību mīkstinoši apstākļi.

33 Attiecībā uz prasītāju apstrīdētā lēmuma 380. apsvērumā Komisija precizēja, ka tā “nav piedalījusies atsevišķās aizliegtās vienošanās darbībās (proti, galvenokārt tajās, kas saistītas ar tiešu iepirkšanu no ražotājiem, no kuriem tā sāka iepirkt ierobežotus daudzumus tikai 2000. gadā)”. Turklāt tā uzskatīja, ka 1997. gadā, kad prasītāja kļuva par aizliegtās vienošanās dalībnieci, tās tirgus daļa bija neliela. Visbeidzot Komisija precizēja, ka “prasītājas rīcība bieži nonāca pretrunā ar aizliegtās vienošanās mērķi — tādā mērā, ka citi dalībnieki bija spiesti kopīgi apspriest savu reakciju, lai rastu risinājumu attiecībā uz šādu rīcību”.

34 Ņemot vērā šos apstākļus, Komisija lēma par 30% samazināt prasītājam uzliktā naudas soda pamatsummu.

35 Attiecībā uz *Dimon Italia* un *Transcatab* Komisija noraidīja visus to argumentus, kas vērsti uz atbildību mikstinošu apstākļu atzīšanu attiecībā uz šiem [uzņēmumiem] (apstrīdētā lēmuma 381.–384. apsvērumi).

36 Visbeidzot Komisija ņēma vērā *Deltafina* īpašo situāciju un secināja, ka tai ir jāsamazina naudas soda summa par 50%, pateicoties uzņēmuma sniegtajai sadarbībai (apstrīdētā lēmuma 385.–398. apsvērumi).

37 Pēc atbildību mikstinošu apstākļu piemērošanas Komisija noteica šādas naudas sodu summas (apstrīdētā lēmuma 399. apsvērumi):

— *Deltafina*: EUR 30 miljoni;

— *Dimon Italia (Mind)*: EUR 20 miljoni;

— *Transcatab*: EUR 20 miljoni;

— *Romana Tabacchi*: EUR 8,75 miljoni.

Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētā naudas soda maksimālā robeža

- 38 Apstrīdētā lēmuma 400.–404. apsvērumā Komisija vērtēja, vai nav jāgroza pamatsummas, kas aprēķinātas dažādiem lēmuma adresātiem, lai tās nepārsniegtu 10 % no apgrozījuma, kā paredzēts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā.
- 39 Šajā ziņā tā norādīja, ka prasītājam noteiktā naudas soda summa nedrīkst pārsniegt EUR 2,05 miljonus un ka nav jāsamazina pārējie naudas sodi atbilstoši minētajai normai (apstrīdētā lēmuma 402. un 403. apsvērumi).

Paziņojuma par sadarbību piemērošana

- 40 Apstrīdētā lēmuma 405.–500. apsvērumā Komisija ir lēmusi par paziņojuma par sadarbību piemērošanu.
- 41 Pēc tam, kad Komisija bija konstatējusi, ka *Dimon Italia* un *Transcatab* bija izpildījušas nosacījumus, kas tām bija izvirzīti saskaņā ar to pieteikumu par naudas soda samazinājumu, Komisija no iesniegto pierādījumu vērtējuma un to sadarbības procesā secināja, ka tām piemērojams visaugstākais samazinājuma līmenis, kas tām paredzēts pēc to pieteikuma par samazinājumu iesniegšanas norādīto kategoriju ietvaros, proti, attiecīgi 50 % un 30 % (apstrīdētā lēmuma 492.–499. apsvērumi). Savukārt *Deltafina* netika piešķirta nekāda imunitāte vai naudas soda samazinājums.

Naudas sodu galīgā summa

⁴² Atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam Komisija apstrīdētā lēmuma 2. pantā noteica šādas naudas sodu summas, kuras uzliekamas uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, kas ir apstrīdētā lēmuma adresāti:

- *Deltafina* un *Universal* solidāri: EUR 30 miljoni;

- *Dimon Italia (Mindo)* un *Alliance One*: EUR 10 miljoni, *Alliance One* esot atbildīgai par visu summu un *Mindo* esot solidāri atbildīgai tikai par EUR 3,99 miljoniem;

- *Transcatab* un *Alliance One* solidāri: EUR 14 miljoni;

- *Romana Tabacchi*: EUR 2,05 miljoni;

- *APTI*: EUR 1 000;

- *Unitab*: EUR 1 000.

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

- 43 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2006. gada 19. janvārī, prasītāja cēla šo prasību.
- 44 Ar atsevišķu dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēts tajā pašā dienā (lieta T-11/06 R), prasītāja, pamatojoties uz EKL 242. pantu un Vispārējās tiesas Reglamenta 104. pantu, iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu, lai panāktu, ka, pirmkārt, apstrīdētā lēmuma izpilde tiek apturēta un, otrkārt, prasītāja tiek atbrīvota no pienākuma iesniegt bankas garantiju naudas soda samaksai kā nosacījumu, lai netiktu veikta tūlītēja piedziņa.
- 45 Ar Vispārējās tiesas priekšsēdētāja 2006. gada 13. jūlija rīkojumu lietā T-11/06 R *Romana Tabacchi*/Komisija (Krājums, II-2491. lpp.) prasītājas pienākums iesniegt par labu Komisijai bankas garantiju, lai novērstu naudas soda, kas tai bija uzlikts ar apstrīdētā lēmuma 2. pantu, tūlītēju piedziņu, ar zināmiem nosacījumiem tika apturēts un lēmums par tiesāšanās izdevumiem atlikts.
- 46 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Vispārējā tiesa (trešā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu un tās Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros uzaicināja lietas dalībniekus iesniegt dokumentus. Lietas dalībnieki izpildīja šo lūgumu noteiktajā termiņā.
- 47 Tiesas sēdē, kas notika 2010. gada 1. decembrī, tika uzklausi lietas dalībnieku paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem.

48 Ar 2010. gada 7. un 10. decembra vēstulēm attiecīgi prasītāja un Komisija atbildēja uz tiesas sēdē noteikto Vispārējās tiesas procesa organizatorisko pasākumu un iesniedza dokumentus.

49 2011. gada 19. janvārī Komisija pēc Vispārējās tiesas pieprasījuma iesniedza citus dokumentus.

50 2011. gada 8. februārī prasītāja iesniedza savus apsvērumus par šiem dokumentiem.

51 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu attiecībā uz daļu, kas saistīta ar prasītājai uzliktā naudas soda aprēķinu;
- būtiski samazināt prasītājai uzliktā naudas soda apmēru;
- veikt visus citus pasākumus, tostarp izmeklēšanas pasākumus, ko Vispārējā tiesa varētu uzskatīt par nepieciešamiem;
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

52 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- noraidīt prasību;

- piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

53 Prasības pamatojumam prasītāja izvirza piecus pamatus. Pirmais pamats ir saistīts ar izmeklēšanas neveikšanu, pamatojuma neesamību vai tā nelogiskumu, kā arī ar vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principa pārkāpumu, ciktāl Komisija, aprēķinot naudas soda sākumsummu, nav ņēmusi vērā aizliegtās vienošanās konkrētās ietekmes uz tirgu neesamību. Otrais pamats ir saistīts ar to, ka pamatojums ir nelogisks un ka ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips naudas soda sākumsummas gradācijā, lai tā būtu samērīga ar specifisko prasītājas nozīmīgumu. Trešais pamats ir saistīts ar pamatojuma neesamību un izmeklēšanas neveikšanu, kā arī ar pierādīšanas pienākuma pārkāpumu attiecībā uz konstatējumu par prasītājas dalības pārkāpumā ilgumu. Ceturtais pamats ir saistīts ar nepietiekamu naudas soda summas samazinājumu atbilstoši prasītājas “traucējošajai” lomai un to, ka nav ņemti vērā citi atbildību mikstinoši apstākļi. Piektais pamats ir saistīts ar to, ka naudas sods ir netaisnīgs un nesamērīgs, ņemot vērā prasītājas īpašuma struktūru un reālo maksātpēju konkrētos sociālajos apstākļos.

54 Vispārējā tiesa vispirms izskatīs pirmo pamatu, pēc tam trešo pamatu un, visbeidzot, otro, ceturto un piekto pamatu.

1. Par lūgumu sniegt pierādījumus, izmantojot liecinieku liecības

- 55 Attiecībā uz to paziņojumu novērtējumu, kurus prasītāja ir pievienojusi prasības pieteikumam kā pierādījumus, vispirms ir jānorāda, ka Reglaments neliedz lietas dalībniekiem iesniegt šādus paziņojumus. Tomēr to novērtēšana paliek Vispārējās tiesas ziņā, kura, ja šajos paziņojumos minētie apstākļi ir izšķiroši lietas iznākamam, var pasākuma organizatorisko pasākumu veidā noteikt dokumenta autora kā liecinieka uzklauššanu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2007. gada 12. decembra spriedumu apvienotajās lietās T-101/05 un T-111/05 *BASF un UCB/Komisija*, Krājums, II-4949. lpp., 97. punkts). Tomēr šajā lietā, ņemot vērā lietas dalībnieku dokumentus, lietā iesniegtos materiālus un tiesas sēdes rezultātus, Vispārējā tiesa uzskata, ka tā ir pietiekami informēta, lai izspriestu šo lietu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 16. novembra spriedumu lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos/Komisija*, Krājums, II-4441. lpp., 80. punkts).
- 56 Tādēļ prasītājas iesniegtais pieteikums par pierādījumu savākšanas pasākuma noteikšanu tiek noraidīts.

2. Par pirmo pamatu, kas saistīts ar izmeklēšanas neveikšanu, pamatojuma neesamību vai tā nelōģiskumu, kā arī ar vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principu pārkāpumu, ciktāl Komisija nav ņēmusi vērā aizliegtās vienošanās konkrētās ietekmes uz tirgu neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

- 57 Ar pirmo pamatu prasītāja vispirms apgalvo, ka, lai aprēķinātu tai noteiktā naudas soda sākumsummu, Komisijai esot bijis jāņem vērā aizliegtās vienošanās "konkrētās ietekmes uz tirgu neesamība". Konkrētāk, Komisija neesot izdarījusi secinājumus,

pirmkārt, no apstrīdētajā lēmumā sniegtajiem konstatējumiem (apstrīdētā lēmuma 97. un 98. apsvērumi), saskaņā ar kuriem ražotājiem par jēltabaku maksātās cenas Itālijā esot pieaugušas daudz vairāk nekā vidēji Kopienā, un, otrkārt, no tā, ka aizliegtās vienošanās dalībnieki, kas kontrolēja ne vairāk kā 55% tirgus, neizbēgami tiktu pakļauti intensīvam konkurences spiedienam no to pārstrādātāju puses, kuri nepiedalījās aizliegtajā vienošanās.

58 Prasītāja uzskata, ka, aprēķinot naudas sodu, Komisijai atbilstoši savai lēmumu pieņemšanas praksei, kas ir apstiprināta judikatūrā, būtu pienākums nošķirt aizliegtās vienošanās, kurām ir būtiska konkrētā ietekme, no tām, kas nerada sekas vai kuru radītās sekas ir ierobežotas. Tādējādi Komisijai, kad tā nosaka aizliegtās vienošanās smagumu, lai fiksētu naudas sodu sākumsummu, esot "pozitīvs pienākums" vērtēt tās faktiskos ietekmi uz tirgu. Pienākums ņemt vērā "[pārkāpuma] konkrēto ietekmi uz tirgu gadījumos, kad to ir iespējams noteikt", skaidri izrietot no Pamatnostādnēm sodanaudas [naudas soda] aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTK līguma] 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "Pamatnostādnes"), no kurām Komisija nevarot atkāpties.

59 It īpaši, lai novērtētu pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, Komisijai kā atskaites punkts būtu jāpieņem konkurence, kas parastos apstākļos būtu pastāvējusi, ja pārkāpuma nebūtu bijis. Tādējādi, pirmkārt, aizliegto vienošanos gadījumā par cenām esot jākonstatē, ka šādi nolīgumi faktiski iesaistītajiem uzņēmumiem ir atļāvuši sasniegt augstāku tirdzniecības cenas līmeni, nekā tas būtu pastāvējis, ja aizliegtās vienošanās nebūtu bijis. Otrkārt, Komisijai savā novērtējumā esot jāņem vērā visi objektīvie apstākļi attiecīgajā tirgū, ievērojot ekonomisko kontekstu. Turklāt novērtēt aizliegtās vienošanās ietekmi uz cenām nekādā ziņā neesot neiespējams un Komisija spējot veikt šādu analīzi, kā to apstiprinot tās lēmumu pieņemšanas prakse apvienošanos kontroles jomā.

60 Prasītāja uzskata, ka shematiska un mehāniska naudas sodu aprēķināšanas koncepcija, kurā nav ņemta vērā pārkāpuma konkrētā ietekme uz tirgu, ir pretrunā arī vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principiem. Pirmā principa ievērošana nozīmējot, ka Komisijai būtu jānošķir naudas sodi atkarībā no aizliegtās vienošanās gadījumu konkrētās ietekmes uz tirgu, piemērojot sodu katrā gadījumā atsevišķi. Otrā principa ievērošana nozīmējot, ka naudas soda aprēķināšana ir jāveic tādējādi, lai tas būtu taisnīgi un pamatoti saistīts ar prettiesiskās rīcības faktisko ietekmi un īpaši ar klientiem un gala patērētājiem nodarīto kaitējumu, kas šajā lietā neesot ticis izdarīts. Šāda kaitējuma līmenis esot pirmais nošķirošais kritērijs aizliegtu vienošanos gadījumos. Naudas sodam, kas uzlikts par aizliegtu vienošanos, kuras reālā ietekme uz tirgu nav nozīmīga un nenodara kaitējumu uzņēmumu, kuri tajā piedalās, klientiem un patērētājiem, būtu jāatbilst naudas sodu amplitūdas zemākajai pakāpei, tostarp attiecībā uz “sevišķi smagiem” pārkāpumiem.

61 Turklāt prasītāja apstrīd Komisijas argumentu, ka summa EUR 20 miljonu apmērā, kas minēta Pamatnostādņu 1.A punktā, esot minimālā soda pamatsumma, kas principā piemērojama uzņēmumam, kuram ir visnozīmīgākā pozīcija tirgū, uz kuru attiecas pārkāpums, nevis piemērojama visiem uzņēmumiem, kas piedalās aizliegtajā vienošanās. Turklāt lietā, kurā tika pieņemts 2004. gada 20. oktobra Lēmums C(2004) 4030, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu (Lieta COMP/C.38.238/B.2 — Jēltabaka — Spānija) un kurā saskatāmas acīmredzamas analogijas ar lietu, kas ir šīs prasības pamatā, Komisija esot atkāpusies no minimālās summas EUR 20 miljoni.

62 Tāpat formālajam raksturojumam, kas pamatojas uz atšķirību “smags/sevišķi smags”, neesot tādas nozīmes, kādu Komisija tam piedēvē, jo prasītājas izvirzīto iebildumu priekšmets ir Komisijas veiktā aprēķina galarezultāts, ievērojot Pamatnostādnes. Turklāt no judikatūras izrietot, ka, ja ietekme uz tirgu ir ierobežota, aizliegta vienošanās par cenām var tikt kvalificēta drīzāk kā “smags”, nevis “sevišķi smags” pārkāpums. Visbeidzot, lai atbilstoši ņemtu vērā pārkāpuma ierobežoto ietekmi uz tirgu, Komisija

tāpat varētu samazināt summu, kas noteikta saskaņā ar pārkāpuma smagumu, līdz minimālajai summai, kuru parasti izmanto “sevišķi smaga” pārkāpuma gadījumā.

63 Kopumā, tā kā nav pierādījumu par aizliegtās vienošanās konkrēto ietekmi uz tirgu, prasītājam uzliktā naudas soda sākumsumma būtu jānosaka līmenī, kas atbilst aizliegtām vienošanās piemērojamo naudas sodu amplitūdas zemākajai pakāpei.

64 Komisija lūdz šo pamatu noraidīt.

Vispārējās tiesas vērtējums

65 Ar pirmo pamatu prasītāja izvirza vairākus iebildumus, no kuriem visos tiek apšaubīts, ka Komisija, nosakot naudas soda sākumsummu, ir ņēmusi vērā apstākli, ka aizliegtajai vienošanās neesot bijusi konkrēta ietekme uz tirgu.

66 Šajā ziņā, pirms tiek izskatīti prasītājas izvirzītie iebildumi, Vispārējā tiesa uzskata, ka ir jāatgādina vispārīgie principi, kas regulē naudas sodu apmēra noteikšanu tādu aizliegtu vienošanos gadījumā, kas ir pretrunā EKL 81. pantam, it īpaši — pārkāpuma smaguma novērtēšanu.

Vispārīgi apsvērumi

- 67 EKL 81. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā par nesaderīgiem ar kopējo tirgu ir tieši atzīti nolīgumi un saskaņotas darbības, ar kurām tieši vai netieši nosaka iepirkuma vai pārdošanas cenas vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus vai ierobežo vai kontrolē ražošanu vai noieta tirgu. Ja runa ir par horizontālu aizliegtu vienošanos, šāda veida pārkāpumi judikatūrā tiek kvalificēti kā “sevišķi smagi”, jo tie tieši ietekmē būtiskus konkurences parametrus attiecīgajā tirgū (Vispārējās tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-141/94 *Thyssen Stahl*/Komisija, *Recueil*, II-347. lpp., 675. punkts), vai kā acīmredzami konkurences tiesību normu pārkāpumi (Vispārējās tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-148/89 *Tréfilunion*/Komisija, *Recueil*, II-1063. lpp., 109. punkts, un 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-311/94 *BPB de Eendracht*/Komisija, *Recueil*, II-1129. lpp., 303. punkts).
- 68 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktu, nosakot uzliedzamā naudas soda apmēru par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumiem, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.
- 69 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru konkurences tiesību pārkāpumu smagums jānoskaidro, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, piemēram, īpašajiem lietas apstākļiem, lietā pastāvošo situāciju un naudas sodu preventīvo iedarbību, un nav izstrādāts saistošs vai izsmelošs to kritēriju saraksts, kas obligāti jāņem vērā (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri u.c.*/Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 241. punkts; 2009. gada 3. septembra spriedums lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, Krājums, I-7415. lpp., 54. punkts, un 2009. gada 24. septembra spriedums apvienotajās lietās C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P *Erste Group Bank u.c.*/Komisija, Krājums, I-8681. lpp., 91. punkts).

- 70 Lai nodrošinātu savu lēmumu, kuros nosaka naudas sodus par konkurences tiesību normu pārkāpumiem, pārredzamību un objektivitāti, Komisija pieņēma Pamatnostādnes (Pamatnostādņu pirmā daļa).
- 71 Pamatnostādnes ir instruments, kas paredzēts, lai, ievērojot augstāka ranga tiesības, precizētu kritērijus, kurus Komisija ir paredzējusi piemērot, īstenojot savu rīcības brīvību naudas sodu noteikšanā, kas tai piešķirta ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu. Kaut arī Pamatnostādnes nav lēmuma, ar kuru tiek uzlikti naudas sodi, juridiskais pamats, jo šis lēmums ir pamatots ar Regulu Nr. 1/2003, tās tomēr vispārīgi un abstrakti nosaka metodoloģiju, ko Komisija ir apņēmusies izmantot, lai noteiktu to naudas sodu apmēru, kuri uzlikti ar minēto lēmumu, un līdz ar to nodrošina uzņēmumu tiesisko drošību (iepriekš 69. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 209.–213. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 14. decembra spriedums apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c./Komisija*, Krājums, II-5169. lpp., 219. un 223. punkts).
- 72 Tādējādi, kaut arī Pamatnostādnes nevarētu tikt kvalificētas par tiesību normām, kuras visos gadījumos administrācijai būtu jāievēro, tās tomēr ietver indikatīvus rīcības noteikumus ievērojamajai praksei, no kā administrācija nevar atkāpties konkrētā gadījumā, nesniedzot pamatojumus (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 209. un 210. punkts, un 2006. gada 18. maija spriedumu lietā C-397/03 P *Archer Daniels Midland un Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija*, Krājums, I-4429. lpp., 91. punkts).
- 73 No Pamatnostādņu pieņemšanas izrietošā Komisijas rīcības brīvības pašierobežošana tomēr nav pretrunā Komisijas būtiskas rīcības brīvības pakāpes saglabāšanai (Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke/Komisija*, Krājums, II-2223. lpp., 246., 274. un 275. punkts). Tas, ka Komisija Pamatnostādņēs ir precizējusi savu pieeju jautājumā par pārkāpuma smaguma vērtējumu,

neliedz tai pārkāpuma smagumu vērtēt vispārīgi atkarībā no visiem atbilstošajiem apstākļiem, tostarp apstākļiem, kas Pamatnostādnēs nav minēti tieši (iepriekš 71. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c./Komisija*, 237. punkts).

- 74 Saskaņā ar Pamatnostādnēs paredzēto metodi, aprēķinot attiecīgajiem uzņēmumiem piemērojamā naudas soda apmēru, par sākumpunktu Komisija izmanto summu, kura ir noteikta, pamatojoties uz pārkāpumam “raksturīgo” smagumu. Pārkāpuma smaguma noteikšanā ir jāņem vērā pārkāpuma raksturs, tā konkrētā ietekme uz tirgu, ja to var novērtēt, un konkrētā ģeogrāfiskā tirgus apmērs (Pamatnostādņu 1.A punkta pirmā daļa).
- 75 Šajā ziņā pārkāpumi ir iedalīti trijās kategorijās, t.i., “sīkāki pārkāpumi”, par kuriem paredzētais naudas soda apmērs ir no EUR 1 000 līdz 1 miljonam, “smagi pārkāpumi”, par kuriem paredzētais naudas soda apmērs ir no EUR 1 miliona līdz EUR 20 miljoniem, un “sevišķi smagi pārkāpumi”, par kuriem paredzētais naudas soda apmērs pārsniedz EUR 20 miljonus (Pamatnostādņu 1.A punkta otrā daļa, no pirmā līdz trešajam ievilkumam). Kas attiecas uz sevišķi smagiem pārkāpumiem, Komisija precīzē, ka runa būtībā ir par horizontāliem ierobežojumiem, piemēram, “cenu karteļiem” un tirgus sadales kvotām vai citādu praksi, kas apdraud iekšējā tirgus pienācīgu darbību, piemēram, valstu tirgu sadale un izteikti ļaunprātīga dominējošā stāvokļa izmantošana, ko izdara uzņēmumi, kuriem ir kvazimonopols (Pamatnostādņu 1.A punkta otrās daļas trešais ievilkums).
- 76 Turklāt jānorāda, ka visi trīs iepriekš 74. punktā minētie pārkāpuma smaguma novērtēšanas kritēriji nav vienādi nozīmīgi, veicot visaptverošu vērtējumu. Pārkāpuma raksturam ir galvenā nozīme, it īpaši, lai raksturotu “sevišķi smagus” pārkāpumus (iepriekš 69. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Erste Group Bank u.c./Komisija*, 101. punkts, un Vispārējās tiesas 2010. gada 28. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-456/05 un T-457/05 *Gütermann un Zwicky/Komisija*, Krājums, II-1443. lpp., 137. punkts).

- 77 Savukārt nedz konkrētā ietekme uz tirgu, nedz ģeogrāfiskā tirgus apmērs nav kritēriji, kas nepieciešami, lai pārkāpumu kvalificētu kā sevišķi smagu horizontālu aizliegto vienošanos gadījumā, it īpaši, kā tas ir šajā lietā, attiecībā uz cenu noteikšanu. Lai arī abi šie kritēriji ir vērā ņemami apstākļi pārkāpuma smaguma noteikšanā, tie ir tikai daži no daudzajiem kritērijiem, lai veiktu smaguma visaptverošu vērtējumu (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer*/Komisija 74. un 81. punkts; iepriekš 71. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c.*/Komisija 240. un 311. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā T-73/04 *Carbone-Lorraine*/Komisija, Krājums, II-2661. lpp., 91. punkts).
- 78 Tādējādi saskaņā ar šobrīd jau iedibināto judikatūru no Pamatnostādnēm izriet, ka horizontālas aizliegtās vienošanās, it īpaši attiecībā uz cenu noteikšanu, kā tas ir šajā lietā, var kvalificēt kā “sevišķi smagus” pārkāpumus tikai to rakstura dēļ, nepastāvot nepieciešamībai, lai Komisija pierādītu pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu (iepriekš 69. punktā minētais spriedums lietā *Prym un Prym Consumer*/Komisija, 75. punkts; šajā ziņā skat. arī Vispārējās tiesas 2005. gada 27. jūlija spriedumu apvienotajās lietās no T-49/02 līdz T-51/02 *Brasserie nationale u.c.*/Komisija, Krājums, II-3033. lpp., 178. punkts, un 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā T-38/02 *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, II-4407. lpp., 150. punkts).
- 79 Šo secinājumu apstiprina tas, ka, lai gan smagu pārkāpumu aprakstā ir tieši minēta ietekme uz tirgu, sevišķi smagu pārkāpumu aprakstā nav minēta neviena prasība, kas ir saistīta ar konkrēto ietekmi uz tirgu (iepriekš 76. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Gütermann un Zwicky*/Komisija, 137. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 78. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie nationale u.c.*/Komisija, 178. punkts).
- 80 Tādējādi dažādie prasītājas izvirzītie iebildumi ir jāanalizē, ievērojot minētos judikatūras principus.

Par to, ka naudas soda noteikšanā nav ņemta vērā aizliegtās vienošanās konkrētā ietekme uz tirgu

- 81 Prasītāja vispirms pārmet Komisijai, ka naudas soda sākumsummas aprēķinā tā nav ņēmusi vērā aizliegtās vienošanās konkrētās ietekmes uz tirgu neesamību.
- 82 Tomēr vispirms ir jānorāda, ka no apstrīdētā lēmuma izriet, ka dažādiem adresātiem uzliktā naudas soda apmēru Komisija noteica, pamatojoties uz vispārēju metodiku, kas tai piemērojama saskaņā ar Pamatnostādnēm, pat ja minētajā lēmumā tā uz tām skaidri nav norādījusi.
- 83 It īpaši attiecībā uz konkrētā pārkāpuma raksturu ir jākonstatē, ka starp pārstrādātājiem noslēgtās aizliegtās vienošanās mērķis bija tieši pārstrādātāju maksājamās cenas par jēltabaku kopīga noteikšana, kā arī piegādātāju un jēltabakas daudzumu sadale. Šādas darbības atbilstoši Pamatnostādnēm veido “cenu karteļa” veida horizontālos ierobežojumus un tādējādi “sevišķi smagus” pārkāpumus pēc to rakstura. Kā ir atgādināts iepriekš 67. punktā, šāda veida aizliegtās vienošanās judikatūrā tiek kvalificētas kā acīmredzami konkurences tiesību normu pārkāpumi vai kā sevišķi smagi pārkāpumi, jo tie tieši ietekmē būtiskus konkurences parametrus attiecīgajā tirgū.
- 84 No tā izriet, ka šajā lietā Komisija, nepieļaujot kļūdu, varēja kvalificēt aizliegto vienošanos kā sevišķi smagu pārkāpumu, pamatojoties uz aizliegtās vienošanās raksturu, turklāt neatkarīgi no konkrētās ietekmes uz tirgu (skat. iepriekš 76. un 77. punktā minēto judikatūru un it īpaši iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Erste Groupe Bank u.c./Komisija*, 103. punkts).

- 85 Tomēr tiesas sēdē prasītāja, pretēji savos procesuālajos rakstos apgalvotajam, apstiprināja, ka tā neapstrīd, ka pārkāpums ir kvalificēts kā sevišķi smags. Tādējādi tā šādi precizēja sava iebilduma apmēru. Būtībā tā apgalvoja, ka Pamatnostādnēs par sevišķi smagiem pārkāpumiem paredzētais sliekšnis EUR 20 miljonu apmērā attiecas uz kopējo soda apmēru attiecībā uz visiem uzņēmumiem, kas piedalījušies aizliegtajā vienošanās. Tā kā šajā lietā Komisija kopējo sākumsummu noteica EUR 55 miljonu apmērā attiecībā uz visiem uzņēmumiem, kas piedalījās aizliegtajā vienošanās, tā esot pārsniegusi minēto sliekšni. Tādējādi Komisijai esot bijusi jāņem vērā pārkāpuma ietekmes uz tirgu neesamība un jāpamato iemesls, kādēļ tā pārsniedza šo sliekšni.
- 86 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka prasītājas arguments pamatojas uz kļūdainu pieņēmumu. No judikatūras izriet, ka minimālā sākumsumma EUR 20 miljonu apmērā, kas noteikta Pamatnostādnēs par sevišķi smagiem pārkāpumiem, attiecas uz vienu uzņēmumu, nevis uz visiem uzņēmumiem, kas izdarījuši pārkāpumu (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 306. un 311. punkts; iepriekš 69. punktā minēto spriedumu lietā *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, 81. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā T-69/04 *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, Krājums, II-2567. lpp., 187. punkts, kā arī 2009. gada 30. aprīļa spriedumu lietā T-13/03 *Nintendo* un *Nintendo of Europe*/Komisija, Krājums, II-947. lpp., 44. punkts).
- 87 Turklāt secinājumu, ka Pamatnostādnēs minētie “piemērojamie naudas sodi” attiecas uz vienam uzņēmuma piemērojamo naudas sodu, nevis uz visiem uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies aizliegtajā vienošanās, piemērojamu naudas sodu summu, apstiprina Pamatnostādņu teksta sistemātiska interpretācija. Termins “pamatsumma” ir sistemātiski izmantots kā tāds, kurš attiecas uz vienam uzņēmumam, nevis uz visiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem noteikto naudas sodu. It īpaši tas izriet no Pamatnostādņu otrās daļas, kur jaunā metodoloģija balstās uz pamatsummas noteikšanu, kurai tiek piemērots palielinājums vai samazinājums atkarībā no atbildību mikstinošiem vai pastiprinošiem apstākļiem. Tomēr šos apstākļus piemēro attiecībā uz katru uzņēmumu, nevis uz aizliegtās vienošanās dalībnieku kopumu, tādēļ termins “pamatsumma”

var attiekties vienīgi uz naudas sodu, kas piemērojams vienam uzņēmumam. Tāpat Pamatnostādņu 1.A punkta sestā daļa, ciktāl tajā ir norādīts, ka, “[ja] pārkāpumā iesaistīti vairāki uzņēmumi, atsevišķos gadījumos var būt vajadzība izsvērt piemērojamo naudas sodu apjomus, kas noteikti atbilstoši katrai no trim kategorijām, kas ir atzītas [Pamatnostādnēs]”, apstiprina, ka šīs summas attiecas uz naudas sodiem, kas piemērojami katram uzņēmumam, kurš piedalās pārkāpumā, nevis uz šo maksājumu summu. Visbeidzot Komisija pamatoti norāda, ka, ja tā Pamatnostādņu 1.A punktā tiešām būtu vēlējusies, kā to apgalvo prasītāja, atsaukties uz kopējo minimālo naudas sodu apmēru, kas piemērojams visiem uzņēmumiem, tā būtu precizējusi šādu pieeju, izmantojot tādu nepārprotamu izteicienu kā “naudas sodu minimālais apmērs, kas piemērojams visiem uzņēmumiem”.

88 Tādējādi ir jākonstatē, ka šajā lietā Komisija noteica naudas soda sākumsummu, kas jāuzliek prasītājai, EUR 10 miljonu apmērā, kura ir acīmredzami zemāka summa nekā Pamatnostādnēs paredzētais sliekšnis EUR 20 miljoni.

89 Šajā ziņā nav nozīmes prasītājas apgalvojumam, ka Komisijas argumentos neesot skaidrots iemesls, kādēļ lietā, kurā tika pieņemts Lēmums C(2004) 4030, galīgā redakcija, sākumsummas bija daudz zemākas par iepriekš minētajiem EUR 20 miljoniem. Kā tas ir precizēts judikatūrā, summa EUR 20 miljonu apmērā, kas Pamatnostādņu 1.A punkta trešā ievilkuma otrajā daļā paredzēta par sevišķi smagiem pārkāpumiem, nav minimālais sliekšnis, kuru nebūtu iespējams pazemināt (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer*/Komisija, 97. punkts; skat. arī Vispārējās tiesas 2005. gada 29. novembra spriedumu lietā T-52/02 *SNCZ*/Komisija, Krājums, II-5005. lpp., 42. punkts).

90 Otrkārt, it īpaši attiecībā uz konkrētās ietekmes uz tirgu ņemšanu vērā, nosakot naudas sodu, ir jāatgādina, ka šajā noteikšanā ir jāņem vērā pārkāpumu ilgums un visi apstākļi, kam var būt nozīme pārkāpuma smaguma vērtējumā, tādi kā katra uzņēmuma rīcība, katra uzņēmuma loma saskaņoto darbību izstrādes procesā, labums, ko tie var gūt no šīm darbībām, to lielums un attiecīgo preču vērtība, kā arī risks, ko šāda veida pārkāpumi var radīt Eiropas Savienības mērķiem (šajā ziņā skat. Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française u.c./Komisija, Recueil*, 1825. lpp., 129. punkts, un iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 242. punkts). No tā izriet, ka pret konkurenci vērstu darbību sekas pašas par sevi nav noteicošais kritērijs, vērtējot, vai naudas soda apmērs ir atbilstošs. Konkrētāk, apstākļiem, kas attiecas uz nodomu, var būt lielāka nozīme nekā tiem, kuri attiecas uz minētajām sekām, it īpaši, ja runa ir par ļoti smagiem pārkāpumiem, piemēram, tirgu sadali, kā tas ir šajā lietā (šajā ziņā skat. Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-194/99 P *Thyssen Stahl/Komisija, Recueil*, I-10821. lpp., 118. punkts; iepriekš 69. punktā minēto spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer/Komisija*, 96. punkts, un 2009. gada 12. novembra spriedumu lietā C-554/08 P *Carbone-Lorraine/Komisija*, Krājumā nav publicēts, 44. punkts).

91 Šajā lietā ir jākonstatē, ka apstrīdētā lēmuma tās daļas analīze, kura attiecas uz inkriminēto faktu analīzi, liecina, ka pārstrādātāji apzināti īstenoja pret konkurenci vērsta darbības, par kurām tie tika sodīti (it īpaši skat. apstrīdētā lēmuma 124., 132., 133. un 141. apsvērumu). Kā izriet no apstrīdētā lēmuma 363. un 473. apsvēruma, šo apgalvojumu turklāt apstiprina apstākļi, ka aizliegtā vienošanās bija sļepena.

92 Turklāt arī no apstrīdētā lēmuma izriet, ka pārstrādātāji vairākkārt vienojās par pasākumiem, kas paredzēti, lai nodrošinātu efektīvu aizliegtās vienošanās īstenošanu, piemēram, savstarpēju apmaiņu ar attiecīgo piegādātāju rēķiniem (apstrīdētā lēmuma 122. un 129. apsvērumi), pienākumu apspriesties iepirkumu gadījumos ārpus nolīgumiem (apstrīdētā lēmuma 139. apsvērumi), pienākumu kontrolēt darbiniekus, lai

izvairītos no tā, ka tie uzņemas iniciatīvu bez vajadzīgās koordinācijas (apstrīdētā lēmuma 140. apsvērums). Šajā ziņā no apstrīdētā lēmuma 383. apsvēruma izriet, ka Komisija ir arī pierādījusi, ka aizliegtā vienošanās tika īstenota.

- 93 Tādējādi šim gadījumam ir raksturīgs ne tikai tas, ka tas ir sevišķi smags konkurences tiesību normu pārkāpums, bet tam piemīt arī apstākļi, kas raksturo tišu nodomu, piemēram, tie, kas minēti iepriekš 91. un 92. punktā.
- 94 Turklāt no apstrīdētā lēmuma 376. apsvēruma izriet, ka prasītājam noteiktā naudas soda sākumsumma atbilst summai, kas ir acīmredzami zemāka nekā tā, kuru Komisija atbilstoši Pamatnostādnēm būtu varējusi paredzēt par sevišķi smagiem pārkāpumiem.
- 95 Šādos apstākļos prasītāja nevar apgalvot, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu, nosakot tai piemērojamo naudas sodu, ciktāl Komisija neesot izskatījusi iespējamu pārkāpuma ietekmes uz tirgu neesamību, pat ja tā ir nosakāma.
- 96 Treškārt, ir jākonstatē, ka Komisija, nosakot naudas soda sākumsummu, ņēma vērā katra attiecīgā uzņēmuma prettiesiskās rīcības iespējamās sekas. No apstrīdētā lēmuma 370. apsvēruma izriet, ka Komisija uzskatīja par nepieciešamu noteikt naudas sodus, ievērojot katra attiecīgā lietas dalībnieka pozīcijas tirgū, lai ņemtu vērā ne tikai tā konkrēto nozīmi, bet arī katra atsevišķā dalībnieka prettiesiskās rīcības iespējamās sekas.

- 97 Tomēr no judikatūras izriet, ka katra attiecīgā uzņēmuma tirgus daļa tirgū, kas ir ierobežojošo darbību mērķis, pat tad, ja nav pierādījumu par pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, ir objektīvs elements, kas precīzi parāda katra no tiem atbildību saistībā ar minēto darbību potenciālo kaitīgumu normāliem konkurences spēles noteikumiem (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon u.c./Komisija, Recueil*, II-1181. lpp., 196.–198. punkts). Tādējādi saskaņā ar judikatūru, nosakot naudas soda apmēru, uzņēmuma tirgus daļa ir nozīmīga, lai noteiktu ietekmi, kādu šis uzņēmums varēja īstenot tirgū (Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe/Komisija, Recueil*, I-8417. lpp., 139. punkts, un iepriekš 69. punktā minētais spriedums lietā *Prym un Prym Consumer/Komisija*, 62. punkts).
- 98 Saskaņā ar šiem principiem, šajā lietā nosakot naudas soda sākumsummu atbilstoši katram aizliegtās vienošanās dalībniekam piederošajām tirgus daļām, Komisija saskaņā ar judikatūru izmantoja atbilstošu kritēriju, lai noteiktu ietekmi, kāda prasītājas rīcībai varēja būt tirgū.
- 99 Ceturtkārt, attiecībā uz apstrīdētajā lēmumā minētajiem datiem, kas, kā prasītāja uzskata, pierādot aizliegtās vienošanās ietekmes uz tirgu neesamību, no judikatūras izriet, ka, lai novērtētu pārkāpuma smagumu, ir svarīgi zināt, vai aizliegtās vienošanās dalībnieki ir darījuši visu iespējamo, lai to nodomi īstenotos konkrētā veidā. Tā kā to, kas vēlāk noticis ar faktiskajām tirgus cenām, varēja ietekmēt citi ārpus aizliegtās vienošanās dalībnieku kontroles esoši faktori, šie dalībnieki nevar savā labā izmantot ārējus faktorus, kas rada šķēršļus to darbībai, padarot tos par apstākļiem, kas pamato naudas soda samazināšanu (skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c./Komisija*, 287. punkts, un iepriekš 76. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Gütermann un Zwicky/Komisija*, 130. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 100 Tādējādi, tā kā šajā lietā aizliegtās vienošanās dalībnieki veica pasākumus, lai pret konkurenci vērstie mērķi īstenotos konkrētā veidā (skat. iepriekš 91. un 92. punktu),

tāda cenu attīstība tirgū kā tabakas cenu pieaugums, uz ko norādīja prasītāja, nevar pati par sevi pamatot naudas soda samazinājumu. Nevar tikt izslēgts, ka, ja nebūtu aizliegtās vienošanās, cenu pieaugums būtu nozīmīgāks par iepriekš minēto pieaugumu.

- 101 Visbeidzot, attiecībā uz argumentu, ka prasītāja bieži esot traucējusi aizliegtās vienošanās darbību un stabilitāti, kas, pēc prasītājas domām, apstiprinot pieņēmumu par pārkāpuma ietekmes uz tirgu neesamību, ir pietiekami norādīt, ka Komisija prasītājas “traucējošo” rīcību attiecībā uz aizliegto vienošanos novērtēja kā atbildību mikstinošu apstākli (apstrīdētā lēmuma 380. apsvēruma).

Par vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principu pārkāpumu

- 102 Attiecībā uz iespējamo vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru minētais princips ir pārkāpts tikai tad, ja salīdzināmas situācijas tiek aplūkotas atšķirīgi vai ja atšķirīgas situācijas tiek aplūktas vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota (Tiesas 1984. gada 13. decembra spriedums lietā 106/83 *Sermide, Recueil*, 4209. lpp., 28. punkts, un Vispārējās tiesas 2009. gada 30. septembra spriedums lietā T-161/05 *Hoechst/Komisija*, Krājums, II-3555. lpp., 79. punkts).
- 103 Tomēr ir jākonstatē, ka šajā lietā prasītāja vienīgi apgalvo, ka vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošana liekot Komisijai diferencēt naudas sodus atkarībā no aizliegto vienošanās konkrētās ietekmes uz tirgu, piemērojot sodu katrā gadījumā atsevišķi. Tomēr tā nepaskaidro, kādā veidā šajā gadījumā Komisija būtu šo principu pārkāpusi attiecībā uz prasītāju. Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru

lēmumiem, kas attiecas uz citām lietām, kuras prasītāja pat nav norādījusi, ir tikai orientējošs raksturs, nosakot, vai nepastāv iespējama diskriminācija, ņemot vērā, ka ir maz ticams, ka lietas faktiskie apstākļi, piemēram, attiecīgie tirgi, preces, uzņēmumi un laikposmi ir identiski (šajā ziņā skat. Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā C-167/04 P *JCB Service*/Komisija, Krājums, I-8935. lpp., 201. un 205. punkts; 2007. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, Krājums, I-4405. lpp., 60. punkts, un Vispārējās tiesas 2009. gada 30. aprīļa spriedumu lietā T-12/03 *Itochu*/Komisija, Krājums, II-883. lpp., 124. punkts).

104 Saistībā ar iespējamu samērīguma principa pārkāpumu ir jāatgādina, ka samērīguma princips prasa, lai iestāžu tiesību akti nepārsniegtu to, kas ir atbilstošs un vajadzīgs, lai sasniegtu attiecīgajā tiesiskajā regulējumā izvirzītos mērķus, ņemot vērā, ka, ja ir iespēja izvēlēties starp vairākiem piemērotiem pasākumiem, ir jāizvēlas vismazāk apgrūtināošais un tā radītie traucējumi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem (Tiesas 1990. gada 13. novembra spriedums lietā C-331/88 *Fedesa u.c., Recueil*, I-4023. lpp., 13. punkts, un 1998. gada 5. maija spriedums lietā C-180/96 *Apvienotā Karaliste/Komisija, Recueil*, I-2265. lpp., 96. punkts; Vispārējās tiesas 2007. gada 12. septembra spriedums lietā T-30/05 *Prym un Prym Consumer*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 223. punkts).

105 Komisijas uzsāktajās procedūrās, lai sodītu par konkurences tiesību normu pārkāpumiem, šī principa piemērošana paredz, ka naudas sodiem nav jābūt pārmērīgiem attiecībā uz sasniedzamajiem mērķiem, proti, attiecībā uz šo tiesību normu ievērošanu, un ka naudas soda, kas uzņēmumam uzlikts par konkurences noteikumu pārkāpumu, apmēram ir jābūt samērīgam ar pārkāpuma kopīgo vērtējumu, jo īpaši ņemot vērā tā smagumu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering u.c./Komisija*, Krājums, II-2501. lpp., 532. punkts, un iepriekš 104. punktā minēto 2007. gada 12. septembra spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer*/Komisija, 223. un 224. punkts un tajos minētā judikatūra). Samērīguma princips it īpaši paredz, ka Komisijai naudas

sods ir jānosaka proporcionāli faktoriem, kas ņemami vērā, lai noteiktu pārkāpuma smagumu, un ka tai šajā ziņā šie faktori ir jāpiemēro saskaņoti un objektīvi pamatoti (skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-43/02 *Jungbunzlauer*/Komisija, Krājums, II-3435. lpp., 226.–228. punkts, un 2010. gada 28. aprīļa spriedumu lietā T-446/05 *Amann & Söhne* un *Cousin Filterie*/Komisija, Krājums, II-1255. lpp., 171. punkts).

¹⁰⁶ Taču šajā ziņā ir jākonstatē, ka prasītāja nav pierādījusi klientiem un gala patērētājiem nodarītā kaitējuma neesamību, ar ko tā vēlējās pamatot savu iebildumu par samērīguma principa pārkāpumu. Prasītājas norādītie fakti saistībā ar šo pamatu nepierāda šādu seku neesamību, jo tos var ietekmēt citi faktori (skat. iepriekš 99. un 100. punktu).

¹⁰⁷ Turklāt prasītāja nevar apgalvot, ka Komisija ir pārkāpusi samērīguma principu, nosakot naudas soda sākumsummu EUR 10 miljonu apmērā, jo šis pārkāpums ir konkurences tiesību normu sevišķi smags un ar tīšu nodomu izdarīts pārkāpums. Šajā lietā uzliktās sākumsummas samērīgo raksturu apstiprina apstākļi, ka tās apmērs tika noteikts acīmredzami zemākā līmenī par minimālo sliekšni, kāds paredzēts Pamatnostādnēs par šāda veida pārkāpumiem.

Par pamatojuma neesamību un tā nelogiskumu

¹⁰⁸ Attiecībā uz šo iebildumu ir svarīgi norādīt, ka prasītāja ir minējusi pamatojuma neesamību vai tā nelogiskumu pamata nosaukumā, tomēr nav sniegusi nevienu argumentu šī iebilduma pamatojumam pamata izklāstā. Atbildot uz Vispārējās tiesas

jautājumu tiesas sēdē, prasītāja precizēja, ka tā norādījusi uz pamatojuma nelogisko izklāstu, jo Komisija ir noteikusi augstāku sodu nekā Pamatnostādnēs paredzētais minimālais sods, neveicot aizliegtās vienošanās ietekmes uz tirgu analīzi.

- 109 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no judikatūras izriet, ka saistībā ar naudas sodu par konkurences tiesību normu pārkāpumu noteikšanu pienākums norādīt pamatojumu ir izpildīts, ja Komisija savā lēmumā sniedz vērtēšanas elementus, kas tai ir ļāvuši noteikt pārkāpuma smagumu un ilgumu. Attiecībā uz lēmumu, ar kuru vairākiem uzņēmumiem ir noteikti naudas sodi, pienākuma norādīt pamatojumu nozīme ir jāvērtē, ņemot vērā arī faktu, ka pārkāpumu smagums jānoskaidro, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, tostarp tādiem kā īpašie lietas apstākļi, lietā pastāvošā situācija un naudas sodu preventīvais raksturs, kaut arī nav izstrādāts saistošs vai izsmeļošs to kritēriju saraksts, kas obligāti jāņem vērā (Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, saukts "PVC II", *Recueil*, I-8375. lpp., 463. un 465. punkts).
- 110 Šajā lietā Komisija apstrīdētā lēmuma 365.–376. apsvērumā ir norādījusi uz faktoriem, kurus tā ņēma vērā, lai noteiktu naudas sodu sākumsummas, kas attiecīgi uzliekamas dažādiem uzņēmumiem. Komisija šajos apsvērumos it īpaši norādīja kritērijus, pamatojoties uz kuriem tā, pirmkārt, vērtēja pārkāpuma smagumu un, otrkārt, pēc tam noteica sākumsummu, klasificējot uzņēmumus atbilstoši to nozīmībai konkrētajā tirgū saskaņā ar to tirgus daļām, ņemot vērā katra uzņēmuma konkrēto nozīmi un to prettiesiskās rīcības iespējamās sekas. Tādējādi judikatūrā noteiktās prasības attiecībā uz pienākumu norādīt pamatojumu bija izpildītas.
- 111 Visbeidzot, tā kā tika konstatēts (skat. iepriekš 88. punktu), ka Komisija naudas soda sākumsummu, kas jāuzliek prasītājam, noteica acīmredzami zemāku nekā minimālā summa, kas Pamatnostādnēs paredzēta par sevišķi smagiem pārkāpumiem, arguments, kas saistīts ar pamatojuma nelogisko izklāstu, nevar tikt atbalstīts.

112 Iepriekš minēto apsvērumu dēļ pirmais pamats ir jānoraida.

3. Par trešo pamatu, kas saistīts ar pamatojuma neesamību un to, ka nav veikta izmeklēšana, kā arī ar pierādīšanas pienākuma pārkāpumu attiecībā uz prasītājas dalības apgalvotajā pārkāpumā ilgumu

Lietas dalībnieku argumenti

113 Prasītāja uzskata, ka Komisija, nosakot, ka tās dalība aizliegtajā vienošanās ilga divus gadus un astoņus mēnešus, proti, no 1997. gada oktobra līdz 2002. gada 19. februārim ar pārtraukumu no 1999. gada 5. novembra līdz 2001. gada 29. maijam, ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu faktu vērtējumā. Šajā ziņā prasītāja atgādina, ka administratīvā procesa laikā tā ir norādījusi, ka tās piedalīšanās aizliegtajā vienošanās tika pārtraukta 1999. gada februārī un pēc tam netika atjaunota. Tādējādi tās dalības aizliegtajā vienošanās ilgums esot tikai nedaudz vairāk par gadu. Tāpat tā pārmet Komisijai, ka tā ir pamatojusi savus secinājumus ar neatbilstošiem pierādījumiem un šajā ziņā nav sniegusi pietiekamu pamatojumu.

114 Pirmkārt, saistībā ar savas dalības aizliegtajā vienošanās pirmā laikposma beigu daļu prasītāja uzskata, ka ir jāizdara šādi secinājumi:

— pretēji iedibinātajai judikatūrai apstrīdētā lēmuma 157.–201. apsvērumā nav minēts neviens pierādījums par tās piedalīšanos sanāksmēs vai citās darbībās 1999. gada laikā;

- no Komisijas sniegtajiem pierādījumiem izriet, ka pēdējā sanāksme, kurā prasītāja piedalījās, bija 1998. gada 14. decembra sanāksme (apstrīdētā lēmuma 155. apsvērums); turklāt *Dimon Italia* iekšējā memorandā, kas datēts ar 1998. gada 20. oktobri (apstrīdētā lēmuma 145. apsvērums) un ko Komisija nav ņēmusi vērā, ir norādīts, ka kopš 1998. gada 16. oktobra “multinacionālie” uzņēmumi sūdzējās par to, ka prasītāja neievēro ar aizliegto vienošanos noteiktās uzvedības normas;
 - neraugoties uz to, ka 1999. gadā saistībā ar aizliegto vienošanos norisinājās aktīva darbība, no apstrīdētā lēmuma neizriet, ka prasītāja tajā piedalījās; saskaņā ar apstrīdēto lēmumu: (i) citi pārstrādātāji, proti, *Deltafina*, *Transcatab*, *Dimon Italia* un *Trestina Azienda Tabacchi*, ilgstoši izdarīja spiedienu uz APTI, lai ietekmētu sarunas starpuzņēmumu nolīgumu noslēgšanai (apstrīdētā lēmuma 165. apsvērums); (ii) 1999. gadā notika dažādas aizliegtās vienošanās sanāksmes, kurās piedalījās *Deltafina*, *Transcatab* un *Dimon Italia* un no kurām dažas īpaši svarīgas sanāksmes notika oktobrī, kurās prasītāja nepiedalījās un nebija aicināta piedalīties (apstrīdētā lēmuma 184. apsvērums); (iii) memorandu par *Bright* un *Burley* jēltabakas šķirnēm apstiprināja tikai daži pārstrādātāji (apstrīdētā lēmuma 186. apsvērums).
- 115 Otrkārt, attiecībā uz laiku no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim prasītāja norāda:
- noteicošs pierādījums, kas nosaka dalības aizliegtajā vienošanās atsākšanu, bija 2001. gada 29. maija *Deltafina* faksa sūtījuma saņemšana, kurā bija norādīta cena, par kādu tā parakstīšot līgumus ar ražotāju apvienībām attiecībā uz *Bright* šķirni; tomēr šim paziņojumam nebija pret konkurenci vērsts raksturs; tas faktiski attiecās uz atsevišķu sazināšanos, kuras mērķis bija ļaut prasītājai pārvarēt grūtības, lai izprastu tirgus vērtības, kas ieņēma būtisku vietu līgumos starp audzētājiem un pārstrādātājiem un kuru parakstīšanas procedūru regulē kopējās lauksaimniecības politikas noteikumi, kuros bija izdarīti būtiski grozījumi;

- prasītājas tirdzniecības iniciatīvām tika rūpīgi sekots līdzī aizliegtās vienošanās sanāksmēs, kurās tā nepiedalījās (apstrīdētā lēmuma 209. apsvērums); turklāt attiecību jautājums starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem un prasītāju bija ietverts pat darba kārtībā, kuru *Dimon Italia* adresēja *Deltafina* un *Transcatlab*, ierosinot sanāksmi, kurai vajadzēja notikt 2001. gada 18. septembrī, proti, pēc minētā faksa sūtījuma saņemšanas dienas (apstrīdētā lēmuma 212. apsvērums);

- kā izriet no *Transcatlab* 2002. gada 18. aprīlī pārbaudes laikā sniegtajiem paziņojumiem, prasītājas iespējamā dalība aizliegtajā vienošanās esot aprobežojusies ar piedalīšanos divās sanāksmēs 2001. gada 16. novembrī un 2002. gada 8. janvārī; prasītāja tajās esot piedalījusies, jo *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatlab* to bija uzaicinājušas būt par “starpnieku”, lai izkļiedētu “tabakas aizsardzības un veicināšanas konsorcijs *Burley Campano*” (turpmāk tekstā — “*Burley konsorcijs*”) pretestību attiecībā uz izsoles sistēmas ieviešanu tabakas pārdošanai, kuras iniciatori bija *Unitab* un *APTI* un kuru pārvaldītu tabakas *Burley* valsts pārvaldības komiteja (turpmāk tekstā — “*Cogentab*”); no savas puses prasītāja esot uzaicinājusi ieinteresētās puses piedalīties 2002. gada 8. janvāra sanāksmē (apstrīdētā lēmuma 222. apsvērums), pirms kuras dienu iepriekš notika cita sanāksme, kurā *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatlab*, nepiedaloties prasītājam, piegādātājiem, kas ir piederīgi *Burley* konsorcijam, iespējams, esot savā starpā apsprieduši kopējo attieksmi saistībā ar sarunām nākamajā dienā.

¹¹⁶ Komisija norāda, ka, pirmām kārtām, tā 1999. gada 5. novembri uzskata par dienu, kurā prasītāja pārtrauca savu dalību aizliegtajā vienošanās, jo *Deltafina* par iepirkumiem atbildīgās personas ar roku rakstīta piezīme par sanāksmi tajā pašā dienā liecināja, ka prasītāja bija iekļauta dienas kārtībā kā struktūra, kas tagad nav saistīta ar aizliegto vienošanos.

- 117 Šajā ziņā Komisija noraida prasītājas argumentāciju, ka diena, kas jāņem vērā attiecībā uz tās dalības aizliegtajā vienošanās pārtraukšanu, esot 1998. gada 14. decembris (aizliegtās vienošanās pēdējās sanāksmes datums, kurā tā esot piedalījusies) vai tā esot jānosaka, pamatojoties uz *Dimon Italia* 1998. gada 20. oktobra iekšējo memorandu, kas minēts apstrīdētā lēmuma 145. apsvērumā. Pirmkārt, pati prasītāja savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem esot atzinusi, ka tā piedalījās aizliegtajā vienošanās vismaz līdz 1999. gada februārim, un, otrkārt, minētais *Dimon Italia* memorands nevarot būt pierādījums prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās pārtraukšanai 1998. gadā, ņemot vērā, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uzņēmums līdz brīdim, kamēr tas publiski nenorobežojas no sanāksmju satura, ir pilnībā atbildīgs par savu piedalīšanos aizliegtajā vienošanās. Tādējādi, tā kā šajā ziņā trūkst pierādījumu, apstrīdētajā lēmumā esot pareizi konstatēts, ka prasītājas dalība aizliegtajā vienošanās turpinājās vismaz līdz 1999. gada 5. novembrim.
- 118 Otrām kārtām, Komisija norāda, ka tā 2001. gada 29. maiju ir atzinusi par datumu, kad prasītāja atsāka dalību aizliegtajā vienošanās, jo tā esot diena, kad prasītāja saņēma faksa sūtījumu, kurā tai tika paziņota cena, par kādu *Deltafina* parakstīšot līgumus ar ražotāju apvienībām.
- 119 Šāds paziņojums konkurentu vidū esot pierādījums dalības aizliegtajā vienošanās atsākšanai, ņemot vērā, ka prasītāja jau bija vienošanās dalībiece līdz 1999. gadam un ka neilgi pēc tam, proti, 2001. gada 16. novembrī, tā arī bija atsākusi savu dalību aizliegtās vienošanās sanāksmēs.
- 120 Turklāt Komisija atbildē uz repliku noraida prasītājas apgalvojumu, ka prasības pieņemšanā esot skaidri redzams tās nodoms apstrīdēt ne tikai pievienošanos aizliegtās vienošanās dalībniekiem ilgumu, bet arī pašu atkārtoto pievienošanos tai laikā no 2001. gada maija līdz 2002. gada sākumam. Komisija uzskata, ka, pirmkārt, tikai replikā prasītāja pirmo reizi apstrīd, ka minētās sanāksmes bija prettiesiskas, noliedzot, ka tā no jauna pievienojās aizliegtās vienošanās dalībniekiem 2001. gadā. Šis iebildums esot nepieņemams saskaņā ar Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu, skatot to kopsakarā ar 48. panta 2. punktu. Otrkārt, Komisija uzskata, ka iebildums

katrā ziņā ir nepamatots. *Transcatab* 2002. gada 18. aprīļa paziņojums (dokuments Nr. 38281/03488) ietverot dažādu sanāksmju, kurās piedalījās aizliegtās vienošanās dalībnieki, sarakstu, un tas ir saraksts, kurā 2001. gada 16. novembra sanāksme esot minēta kā “slēgta” sanāksme (sanāksmes veids, kurā piedalās izpilddirektori) un 2002. gada 8. janvāra sanāksme — kā “darba” sanāksme (sanāksmes veids, kurā piedalās par iepirkumiem atbildīgās personas). Tādējādi Komisija uzskata, ka šīm abām sanāksmēm bija pret konkurenci vērst raksturs un mērķis un līdz ar to tās attiecās uz aizliegtas vienošanās darbībām. Tas, ka šo sanāksmju laikā tika apspriesta arī iespēja izveidot izsoles sistēmu tabakas pārdošanai, obligāti nenozīmējot ne to, ka tajās netika apspriesti jautājumi saistībā ar aizliegto vienošanos, ne arī to, ka prasītāja nebija iesaistīta šajās apspriedēs. Turklāt prasītāja neesot iesniegusi nevienu pierādījumu, ka tā šo sanāksmju laikā būtu publiski norobežojusies no apspriedēm, kurām bija pret konkurenci vērst mērķis.

- ¹²¹ Trešām kārtām, Komisija uzskata, ka šis pamats katrā ziņā ir neefektīvs. Pat tad, ja šis pamats būtu apstiprināms, tas nozīmētu vienīgi, ka prasītājai noteiktā naudas soda sākumsumma būtu jāpalielina nevis par 25 %, bet par 15 %, kas nekādi neietekmētu naudas soda galīgo summu, ņemot vērā tās samazinājumu līdz EUR 2,05 miljoniem atbilstoši maksimālajai 10 % robežai, kura paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā.

Vispārējās tiesas vērtējums

- ¹²² Attiecībā uz prasītājas dalības pārkāpumā ilgumu (apstrīdētā lēmuma 302. un 378. apsvērumi) vispirms ir jānorāda, ka lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka prasītāja pievienojās aizliegtajai vienošanās 1997. gada oktobrī. Taču lietas dalībniekiem būtībā ir domstarpības, pirmkārt, jautājumā par to, vai Komisija pareizi konstatēja, ka prasītāja

pārtrauca savu dalību 1999. gada 5. novembrī, un, otrkārt, jautājumā, vai Komisija pareizi atzina, ka prasītāja no jauna pievienojās aizliegtajai vienošanās no 2001. gada 29. maija līdz pārkāpuma beigām, proti, līdz 2002. gada 19. februārim.

- 123 Ir jānorāda, ka Komisija prasītājas argumentu, ar kuru tā mēģina apstrīdēt 2001. gada 16. novembra un 2002. gada 8. janvāra sanāksmju prettiesiskumu, uzskata par jaunu pamatu, kas izvirzīts replikas stadijā un kas līdz ar to ir nepieņemams.
- 124 Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar Reglamenta 48. panta 2. punkta pirmo daļu jaunu pamatu izvirzīšana tiesvedības laikā ir aizliegta, ja vien šie pamati nav balstīti uz tādiem tiesību vai faktiskiem apstākļiem, kas ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā. Šajā ziņā pamats, kas tikai papildina iepriekš tieši vai netieši izvirzītu pamatu un kas ir cieši saistīts ar to, ir jāatzīst par pieņemamu (skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 10. aprīļa spriedumu lietā T-195/00 *Travellex Global and Financial Services* un *Inter-payment Services*/Komisija, *Recueil*, II-1677. lpp., 33. un 34. punkts, un 2007. gada 24. maija spriedumu lietā T-151/01 *Duales System Deutschland*/Komisija, Krājums, II-1607. lpp., 71. punkts).
- 125 Šajā lietā ir jākonstatē, ka pamats, kuru Komisija uzskatīja par jaunu, ir to prasītājas argumentu papildinājums, kurus tā izvirzījusi, atbildot uz Komisijas atbildes rakstā sniegto argumentāciju saistībā ar trešo pamatu par prasītājas dalības ilgumu aizliegtajā vienošanās. Tādējādi Komisijas apgalvojums par nepieņemamību ir jānoraida.
- 126 Turklāt ir jākonstatē, ka prasītāja tieši nelūdz atcelt apstrīdētā lēmuma 1. panta b) punktu, kurā definēts tās dalības aizliegtajā vienošanās ilgums.

- 127 Tomēr šajā gadījumā no šiem prasītājas procesuālajiem rakstiem izriet, ka tā būtībā apšaubā apstrīdētā lēmuma tiesiskumu daļā, kurā Komisija konstatē, ka pārkāpums saistībā ar prasītāju turpinājās laikā no 1997. gada oktobra līdz 1999. gada 5. novembrim un laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim, kā tas ir norādīts rezolutīvās daļas 1. panta b) punktā. Tādējādi prasītāja savos procesuālajos rakstos norādīja, ka tās dalības aizliegtajā vienošanās ilgums bija jānosaka nedaudz ilgāks par vienu gadu, proti, no 1997. gada oktobra līdz 1999. gada februārim, un ka Komisija, atzīstot, ka prasītājas izdarītā pārkāpuma ilgums bija daudz lielāks, “[...] pieļāva kļūdu, konstatējot faktus un novērtējot [prasītājas] sniegtos pierādījumus”. Turklāt ir konstatēts, ka prasītāja apstrīdēja savas piedalīšanās aizliegtajā vienošanās ilgumu administratīvā procesa laikā, it īpaši savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem (šajā ziņā un pēc analogijas skat. iepriekš 78. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija, 212. punkts).
- 128 Tādēļ, ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ir jāuzskata, ka ar šo pamatu prasītāja lūdz ne tikai samazināt naudas sodu, bet arī daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu un tostarp tā rezolutīvās daļas 1. panta b) punktu, ciktāl Komisija tajā ir kļūdaini konstatējusi, ka pārkāpums turpinājās no 1997. gada oktobra līdz 2002. gada 19. februārim ar pārtraukumu no 1999. gada 5. novembra līdz 2001. gada 29. maijam (šajā ziņā un pēc analogijas skat. iepriekš 78. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija, 213. punkts).
- 129 Tomēr no judikatūras izriet, ka Komisijai ir jāpierāda ne tikai aizliegtās vienošanās pastāvēšana, bet arī tās ilgums (skat. Vispārējās tiesas 2000. gada 15. marta spriedumu apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 2802. punkts un tajā minētā judikatūra). It īpaši ir jāatgādina, ka saistībā ar pierādījumu sniegšanu par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu Komisijai ir pienākums pierādīt tās konstatētos pārkāpumus un sniegt atbilstošus pierādījumus, lai no tiesību viedokļa pietiekami pierādītu pārkāpumu veidojošo apstākļu esamību (šajā ziņā skat. iepriekš 97. punktā minēto Tiesas spriedumu lietā *Baustahlgewebe*/Komisija, 58. punkts; 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā *C-49/92 P* Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 86. punkts, un iepriekš 78. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija, 215. punkts). Tiesas šaubas ir jāizmanto par

labu uzņēmumam, kas ir lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, adresāts. Tādējādi tiesa nevar secināt, ka Komisija no tiesību viedokļa ir pietiekami pierādījusi attiecīgā pārkāpuma esamību, ja par šo jautājumu tai vēl ir šaubas, it īpaši prasības par lēmuma, ar kuru ir uzlikts naudas sods, atcelšanu un/vai grozīšanu ietvaros. Pēdējās situācijas gadījumā ir jāņem vērā nevainīguma prezumpcijas princips, kas ir viena no pamattiesībām, kuras ir aizsargātas Eiropas Savienības tiesību sistēmā un nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 48. panta 1. punktā (OV 2007, C 303, 1. lpp.). Ņemot vērā attiecīgo pārkāpumu veidu, kā arī ar to saistīto sodu veidu un būtiskuma pakāpi, nevainīguma prezumpcijas princips ir tieši piemērojams procedūrās par konkurences tiesību normu pārkāpumiem, kuras piemēro uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem var tikt pasludināts lēmums par naudas soda vai kavējuma naudas uzlikšanu (šajā ziņā skat. Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā *C-199/92 P Hüls/Komisija, Recueil*, I-4287. lpp., 149. un 150. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 78. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone/Komisija*, 215. un 216. punkts). Tādējādi Komisijai ir jāsniedz precīzi un atbilstoši pierādījumi, lai radītu stingru pārliecību, ka varbūtējais pārkāpums ir izdarīts (skat. iepriekš 78. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone/Komisija*, 217. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹³⁰ Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ne visiem Komisijas sniegtajiem pierādījumiem ir vienmēr jāatbilst šiem kritērijiem attiecībā uz katru no pārkāpuma elementiem. Pietiek, ka šai prasībai atbilst vispārēji novērtēts pazīmju kopums, uz kuru atsaucas iestāde (skat. iepriekš 105. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering u.c./Komisija*, 180. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹³¹ Turklāt parasti darbības, ko ietver pret konkurenci vērstie nolīgumi, notiek slepeni, sanāksmes notiek slepus un ar tām saistītā dokumentācija ir ierobežota līdz minimumam. No tā izriet, ka pat tad, ja Komisija atrod dokumentus, kas tieši pierāda neatļautus kontaktus starp uzņēmējiem, tādus kā sanāksmju protokoli, parasti tie ir vienīgi nepilnīgi un no konteksta atrauti pierādījumi un tādējādi bieži vien atsevišķas detaļas jārekonstruē ar dedukcijas palīdzību. Tādēļ vairumā gadījumu pret konkurenci

vērstas prakses vai nolīguma esamība jāizsecina no vairākām sakritībām un norādēm, kuras, vērtējot kopumā, var būt pierādījums konkurences tiesību normu pārkāpumam, ja nepastāv cits loģisks izskaidrojums (Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland u.c./Komisija*, *Recueil*, I-123. lpp., 55.–57. punkts, un 2007. gada 25. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Suimitomo Metal Industries un Nippon Steel/Komisija*, Krājums, I-729. lpp., 51. punkts).

¹³² Turklāt judikatūrā ir izvirzīta prasība, ka tādu pierādījumu trūkuma gadījumā, kas tieši apstiprina pārkāpuma ilgumu, Komisija balstās vismaz uz pierādījumiem, kas attiecas uz faktiem, kuri ir pietiekami saistīti laikā, lai varētu saprātīgi pieņemt, ka šis pārkāpums ir veikts nepārtraukti no viena datuma līdz otram (Vispārējās tiesas 1994. gada 7. jūlija spriedums lietā T-43/92 *Dunlop Slazenger/Komisija*, *Recueil*, II-441. lpp., 79. punkts; skat. iepriekš 55. punktā minēto spriedumu lietā *Peróxidos Orgánicos/Komisija*, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹³³ Šajā lietā, ņemot vērā izvirzītos iebildumus, tiek uzdots jautājums, vai Komisijas rīcībā bija pietiekams daudzums pierādījumu, lai secinātu, ka prasītāja piedalījās aizliegtajā vienošanās laikā no 1997. gada oktobra līdz 1999. gada 5. novembrim un ka tā atsāka savu dalību tajā laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim.

Par prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās pārtraukšanas datumu 1999. gadā

¹³⁴ Vispirms ir jānorāda, ka netiek apstrīdēts, ka prasītāja pārtrauca savu dalību aizliegtajā vienošanās 1999. gadā. Taču lietas dalībniekiem ir domstarpības par šīs

pārtraukšanas precīzo datumu. Prasītāja apstrīd, ka tā ir piedalījusies aizliegtajā vienošanās pēc 1999. gada 19. februāra, pēdējās sanāksmes datuma, kurā tā savu dalību apstiprināja, lai gan Komisija atzina, ka pārtraukšanas datums ir 1999. gada 5. novembris. Šis datums tika noteikts, pamatojoties uz norādēm, kas ietvertas ar roku rakstītās piezīmēs, kuras sagatavojis *Deltafina* darbinieks 1999. gada 5. novembrī un kurās runa ir par aizliegtās vienošanās sanāksmi šajā pašā dienā (skat. apstrīdētā lēmuma 263. zemspējas piezīmi). No šīm piezīmēm izrietot, ka jautājums par attiecībām starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem un prasītāju bija iekļauts minētajā sanāksmē izskatāmo jautājumu lokā, kas pierādot, ka prasītāja tika uzskatīta par struktūru, kas nav saistīta ar aizliegto vienošanos.

135 Tomēr ir jānorāda, ka šīs ar roku rakstītās piezīmes, uz kurām pamatojoties Komisija noteica datumu, kurā prasītāja ir pārtraukusi savu dalību aizliegtajā vienošanās 1999. gadā, patiesībā neietver nekādu atsauci uz šīs dalības pārtraukšanas datumu. Vienīgais konkrētais datums, kuru var secināt no šīm piezīmēm, ir diena, kad autors tās ir sagatavojis.

136 Tādēļ ir jākonstatē, ka fakti, uz kuriem pamatojoties šo piezīmju autors tieši norāda uz apstākli, ka prasītāja bija kļuvusi par struktūru, kas nav saistīta ar aizliegto vienošanos, katrā ziņā ir radušies pirms datuma, kurā minētās piezīmes tika sagatavotas, kā to atzina arī pati Komisija apstrīdētā lēmuma 263. zemspējas piezīmē.

137 Līdz ar to pretēji tam, ko apgalvo Komisija apstrīdētajā lēmumā, minētās piezīmes neļauj uzskatīt 1999. gada 5. novembri par dienu, kurā prasītāja pārtrauca savu dalību aizliegtajā vienošanās.

138 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma 157. apsvērumā, kas ir apstrīdētā lēmuma tās daļas sākumā, kas veltīta 1999. gadā inkriminēto faktu pārbaudei, Komisija apstiprina, ka "*Deltafina*, *Dimon [Italia]* un *Transcatlab* regulāri uzturēja neformālus kontaktus, lai apspriestu iepirkumu cenu prognozes un attīstību Itālijā", neminot prasītāju (kas turklāt skaidri izriet no *Dimon Italia* 2002. gada 4. aprīļa pieteikuma par

ieciētības režīma piemērošanu 2.3. punkta (dokuments Nr. 38281/04998), kurš minēts apstrīdētā lēmuma 7. apsvērumā). Apstrīdētā lēmuma 165., 184. un 185. apsvērumā Komisija norāda uz vairākiem kontaktiem šo trīs pārstrādātāju starpā 1999. gada laikā, bet neviens no šiem kontaktiem neattiecas uz prasītāju. Turklāt, kā norādīts apstrīdētā lēmuma 186. apsvērumā, 1999. gada oktobrī *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatab* “noslēdza [nolīgumu] attiecībā uz *Bright* un *Burley*, kura veids un saturs ir ļoti līdzīgs *Villa Grazioli* nolīgumam”. Komisija uzskata, ka šis nolīgums “principā paredzēja noteikt jēltabakas cenas iepirkšanai [..] no trešiem fasētājiem, sadalīt trešos fasētājus ar noteiktiem daudzumiem katram pārstrādātājam un boikotēt trešos fasētājus, kas nav pievienojušies *Cogentab*”. Taču, kā norāda pati Komisija apstrīdētā lēmuma 263. zemsvītras piezīmē, no *Transcatab* 2002. gada 18. aprīļa rakstveida paziņojumiem, kurus tā sniedza pārbaudes laikā, kas veikta tās telpās (skat. arī iepriekš 159. punktu), prasītāja pameta aizliegto vienošanos tāpēc, “ka tā nepiekrita *Cogentab* izveidei”, kas bija apvienība, kuru 1999. gada oktobrī izveidoja *APTI* un *Unitab*, piemērojot starpuzņēmumu nolīgumu attiecībā uz *Burley* 1999. gada ražu (apstrīdētā lēmuma 182. apsvēruma). Turklāt no apstrīdētā lēmuma 159. apsvēruma izriet, ka divās pārstrādātāju sanāksmēs, kas notika 1999. gada februārī Romā (Itālija) un kurās prasītāja nebija dalībnieku vidū, “bija arī iespēja apspriest [..] apvienotās iepirkumu komitejas izveidi [..], kuru pēc tam nosauca par *Cogentab*”.

139 Kopumā apstrīdētajā lēmumā Komisija nav minējusi nevienu pierādījumu par prasītājas dalību aizliegtajā vienošanās līdz 1999. gada 5. novembrim.

140 Tikai tiesas sēdē Komisija pirmo reizi norādīja uz prasītājas iespējamo piedalīšanos 1999. gada 22. jūlija “operatīvajā” sanāksmē, ko tā nebija minējusi ne paziņojumā par iebildumiem, ne apstrīdētajā lēmumā.

- 141 Savukārt vienīgi no apstrīdētā lēmuma izriet, ka prasītāja “pameta aizliegto vienošanos” 1999. gadā tāpēc, “ka tā nepiekrīta *Cogentab* izveidei” (apstrīdētā lēmuma 302. apsvēruma un 263. zemsvītras piezīme), un ka sarunas par tās izveidi bija uzskatītas divās sanāksmēs, kas notika 1999. gada februārī (skat. apstrīdētā lēmuma 159. apsvērumu), Komisijai minētajā lēmumā nepierādot, ka prasītāja piedalījās šajās sanāksmēs.
- 142 Tādējādi Komisija ir pieļāvusi kļūdu, novērtējot faktus un apstrīdētajā lēmumā uzskatot, ka prasītāja ir pārtraukusi savu dalību aizliegtajā vienošanās 1999. gada 5. novembrī.
- 143 Tādēļ, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tā kā nav pierādīts precīzs prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās pārtraukšanas datums, Komisijai nebija pamatojuma atzīt, ka šis datums ir 1999. gada 5. novembris, un tādējādi atbilstoši *in dubio pro reo* principam (skat. iepriekš 129. punktu) par prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās pēdējo mēnesi ir jāatzīst 1999. gada februāris.
- 144 Šis vērtējums nevarētu tikt apstrīdēts ar Komisijas argumentu, ka atbilstoši judikatūrai, ja nav pierādījumu, kas apliecina, ka prasītāja ir publiski norobežojusies no citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem kopš 1998. gada vai katrā ziņā kopš 1999. gada februāra, tai būtu pamats atzīt, ka prasītājas dalība aizliegtajā vienošanās turpinājās līdz 1999. gada 5. novembrim, ņemot vērā pierādījumus, kas liecina, ka šajā datumā citi aizliegtās vienošanās dalībnieki ir uzskatījuši, ka prasītāja bija pārtraukusi savu dalību.
- 145 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija nav pierādījusi, ka 1999. gada laikā, precīzāk, līdz 1999. gada 5. novembrim, prasītāja piedalījās sanāksmēs, kurās ir tikuši noslēgti vai īstenoti pret konkurenci vērsti nolīgumi (šajā ziņā un pēc

analoģijas skat. iepriekš 131. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland u.c./Komisija*, 81. punkts). Gluži pretēji, attiecībā uz 1999. gada februāra sanāksmēm apstrīdētā lēmuma 159. apsvērumā ir precizēts, ka, izņemot *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatab*, citu pārstrādātāju, tostarp prasītājas, piedalīšanos nevarēja “skaidri pierādīt”.

¹⁴⁶ Turklāt Komisijas arguments ir pretrunā konstatējumam, kas ietverts apstrīdētajā lēmumā un pamatots ar *Transcatab* 2002. gada 18. aprīļa rakstveida paziņojumiem (skat. apstrīdētā lēmuma 263. zemsvītras piezīmi) par to, ka 1999. gada 5. novembrī prasītāja “jau bija pametusi aizliegto vienošanos” tādēļ, ka tā nepiekrita *Cogentab* izveidei. Tomēr no apstrīdētā lēmuma konstatējumiem (skat. apstrīdētā lēmuma 159. apsvērumu) arī izriet, ka pirmās sarunas attiecībā uz *Cogentab* izveidi bija uzsāktas jau 1999. gada februāra sanāksmēs (skat. arī iepriekš 138. un 141. punktu).

¹⁴⁷ Tāpat nav nozīmes Komisijas argumentam, kas pirmo reizi izvirzīts tiesas sēdē, ka tā esot bijusi “augstsirdīga” pret prasītāju, ņemot vērā 1999. gada 5. novembra datumu, jo saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 199. apsvērumu prasītāja 1999. gada 22. novembrī esot piedalījies kādā pārstrādātāju sanāksmē ar, “iespējams”, pret konkurenci vērstu saturu. Gan paziņojumā par iebildumiem, gan apstrīdētajā lēmumā Komisija atteicās piešķirt pierādījuma vērtību prasītājas iespējamajai dalībai šajā sanāksmē, kas Komisijai ļautu to kvalificēt kā inkriminējošu apstākli, un tādēļ tā neizmantoja šo apgalvojumu prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās ilguma novērtējumā, lai visbeidzot secinātu, ka 1999. gada 5. novembrī prasītāja “jau bija pametusi aizliegto vienošanos” (apstrīdētā lēmuma 263. zemsvītras piezīme). Turklāt šo vērtējumu apstiprina, pirmkārt, *Dimon Italia* 2002. gada 4. aprīļa pieteikums par iecietības režīma piemērošanu un, otrkārt, *Transcatab* 2002. gada 18. aprīļa paziņojumi (skat. iepriekš 138. punktu).

- 148 Visbeidzot, Komisija tāpat nav pierādījusi, ka prasītāja 1999. gadā piedalījās starpuzņēmumu nolīgumu par dažādām tabakas šķirnēm īstenošanā vai pārstrādātāju sanāksmēs, kas paredzētas, lai definētu kopējo nostāju, kuru pēc tam pārstrādātāji aizstāvētu *APTI*, lai tā šo nostāju izmantotu sarunās ar *Unitab* saistībā ar minētajiem nolīgumiem (skat. apstrīdētā lēmuma 165. apsvērumu).
- 149 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāapmierina iebildums, ar kuru tiek apgalvots, ka Komisija ir kļūdaini konstatējusi, ka prasītāja pārtrauca savu dalību aizliegtajā vienošanās 1999. gada 5. novembrī, jo apstrīdētajā lēmumā šajā ziņā izvērtētie pierādījumi un cita lietas materiālos iekļautā informācija tai ļauj secināt vienīgi to, ka šī dalība ilga tikai līdz 1999. gada februārim (apstrīdētā lēmuma 159. apsvēruma un 263. zemsvītras piezīme).

Par prasītājas dalību aizliegtajā vienošanās laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim

- 150 Attiecībā uz laikposmu saistībā ar prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās iespējamo atsākšanu, proti, no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim, ir jānorāda, ka Komisija savu vērtējumu ir balstījusi uz trim faktiskajiem apstākļiem. Attiecībā uz datumu, kurā prasītāja esot atsākusi savu dalību, Komisija atzina, ka tas ir 2001. gada 29. maijs, jo tā esot bijusi diena, kad *Deltafina* darbinieks ir nosūtījis kādam prasītājas darbiniekam faksu, kurā ietverta informācija par cenu par vienu kilogramu, par kādu *Deltafina* parakstīšot audzēšanas līgumus attiecībā uz *Bright* šķirni (apstrīdētā lēmuma 211. un 302. apsvēruma). Šis apstāklis kopā ar prasītājas piedalīšanos divās sanāksmēs, kas notika 2001. gada 16. novembrī (apstrīdētā lēmuma 213. apsvēruma) un 2002. gada 8. janvārī (apstrīdētā lēmuma 222. apsvēruma), lika Komisijai uzskatīt, ka prasītājas dalība aizliegtajā vienošanās, sekojot *Deltafina*, *Transcatat* un *Dimon Italia* piemēram, turpinājās līdz 2002. gada 19. februārim.

— Par *Deltafina* 2001. gada 29. maijā nosūtīto faksu

- 151 Vispirms attiecībā uz 2001. gada 29. maija faksa sūtījumu ir jānorāda, ka tajā ir minētas vienīgi cenas, kādas *Deltafina* iekļaušot audzēšanas līgumos ar ražotāju apvienībām attiecībā uz tabakas šķirni *Bright* atbilstoši tās kvalitātes kategorijai.
- 152 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, pirmkārt, no apstrīdētā lēmuma neizriet ne tas, ka šīs cenas būtu bijušas noteiktas saistībā ar aizliegto vienošanos, ne arī tas, ka *Deltafina* būtu uzticēts paziņot šādas cenas saistībā ar aizliegto vienošanos. Tādējādi šis faksa sūtījums ir atsevišķs kontakts starp *Deltafina* un prasītāju saistībā ar sensitīvu komerciālu informāciju, bet tas aprobežojas ar cenām, kas iekļaujamas audzēšanas līgumos attiecībā tikai uz vienu šķirni no vairākām, kas minētas apstrīdētā lēmuma 87. apsvērumā. Turklāt šajā faksa sūtījumā nebija precizēts, uz kādiem reģioniem šīs cenas attiecas, lai gan pati Komisija apstrīdētā lēmuma 99. apsvērumā konstatēja, ka “jēltabakas cenas reģionos būtiski atšķiras atkarībā no šķirnes”.
- 153 Otrkārt, ir jānorāda, ka *Deltafina* faksa sūtījumā minētā cena, kas attiecas tieši uz audzēšanas līgumiem, var būt tikai “līgumcena”. No apstrīdētā lēmuma izriet, ka šī cena ir minēta šāda veida līgumos, kurus parasti noslēdz starp ražotājiem vai ražotāju apvienībām un pārstrādātājiem starp ražas gada martu un maiju, un tā ir “cena, kuru pārstrādātāji apņemas maksāt atbilstoši tabakas kvalitātei” (apstrīdētā lēmuma 90. un 91. apsvērumi).
- 154 Kā ir paskaidrots apstrīdētā lēmuma 92. apsvērumā, minētā cena atšķiras no cenas, kas “faktiski tiek maksāta, saņemot tabaku, un kas ir tieši proporcionāla kvalitātes kategorijām un citiem faktoriem”. Šī cena, kas tiek saukta par “piegādes cenu”, “parasti tiek noteikta starp decembri un februāri”. Turklāt no apstrīdētā lēmuma 279. apsvēruma

a) apakšpunkta izriet, ka vienots un turpināts pārkāpums, kuru īstenoja pārstrādātāji, ietver arī “kopīgu iepirkumu cenu, kuras pārstrādātāji maksātu par piegādāto tabaku, noteikšanu”.

155 Treškārt, ir jānorāda, ka, no vienas puses, pirms prasītāja saņēma minēto faksa sūtījumu, *Dimon Italia* 2001. gada 10. maijā sagatavoja darba kārtību, kas apspriesta iekšēji tās birojā un attiecās uz sanākumi, kurai bija jānotiek tās telpās pēc divām nedēļām un kurā starp izskatāmajiem jautājumiem bija paredzēta apspriede par “*Romana Tabacchi/ATI*” (apstrīdētā lēmuma 209. apsvērums). No otras puses, pēc tam, kad prasītāja bija saņēmusi minēto faksa sūtījumu, *Dimon Italia* 2001. gada 14. septembrī nosūtīja *Deltafina* un *Transcatat* tās sanāksmes darba kārtību, kura faktiski notika 2001. gada 18. septembrī un kurā prasītāja nepiedalījās. Šajā darba kārtībā bija ietverts jautājums, kas ir izteikts šādi: “*Ns. rapporti Versus ATI, ETI, ROM TAB*” (“Mūsu attiecības ar *ATI/ETI* un *Romana Tabacchi*”) (skat. apstrīdētā lēmuma 212. apsvērums). Tā kā tajā pašā dienas kārtībā kā pirmais bija iekļauts jautājums “*Ribadire ns. Rapport*” (“Nostiprināt mūsu attiecības”), tajā ietverta apgalvojumu, kā to norāda arī prasītāja, var uzskatīt vienīgi par tādu, kas tikai apstiprina, ka prasītāja nebija saistīta ar aizliegtu vienošanos. Vārda “*versus*” (“ar”) izmantošana, no vienas puses, un pamudinājums nostiprināt attiecības starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem, no otras puses, nerada šaubas par prasītājas pozīciju attiecībā pret *Dimon Italia*, *Transcatat* un *Deltafina*. Turklāt arī no apstrīdētā lēmuma 204. apsvērums izriet, ka 2001. gada 5. jūnijā, proti, starp *Deltafina* faksa sūtījuma saņemšanas dienu un 2001. gada 18. septembra sanākumi, cita aizliegtās vienošanās operatīvā sanāksme notika Kazertā [*Caserta*] (Itālija), kurā prasītāja nepiedalījās.

156 Tomēr, ja *Deltafina* faksa sūtījumu var uzskatīt par apstākli, kas pierāda, ka prasītāja bija no jauna sazinājusies ar aizliegtās vienošanās dalībnieku, lai iegūtu konkrētu informāciju par atsevišķas tabakas šķirnes “līgumcenu”, kura iekļaujama audzēšanas

līgumos un kuru tā noteiks līgumos ar ražotāju asociācijām, šis apstāklis pats par sevi nesniedz pietiekamu norādi par to, ka prasītāja bija no jauna iesaistījies aizliegtajā vienošanās, it īpaši ņemot vērā iepriekš 152.–155. punktā izklāstītos apstākļus.

— Par 2001. gada 16. novembra un 2002. gada 8. janvāra sanāksmēm

¹⁵⁷ Jākonstatē, ka prasītāja piekrit, ka tā ir piedalījies 2001. gada 16. novembra un 2002. gada 8. janvāra sanāksmēs. Tomēr tā apgalvo, ka uz sanākumi, kas 2001. gada 16. novembrī notika *APTI* telpās, to bija “uzaicinājusi” *Dimon Italia* un tās laikā tā esot lūgta būt par “starpnieku”, lai izkliegtu *Burley* konsorcijs pretestību attiecībā uz izsoles sistēmu tabakas pārdošanai, kuras iniciatori bija *Unitab* un *APTI* un kura būtu jāpārvalda *Cogentab*. Tieši šādā statusā prasītāja pēc tam 2002. gada 8. janvārī uzaicināja ieinteresētās puses uz sanākumi savās telpās.

¹⁵⁸ Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai atbilstoši pierādītu, ka uzņēmums ir bijis aizliegtas vienošanās dalībnieks, Komisijai saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pietiek pierādīt, ka attiecīgais uzņēmums ir piedalījies apspriedēs, kurās noslēgti pret konkurenci vērsti nolīgumi, atklāti pret to neiebilstot. Ja piedalīšanās šādās sanāksmēs ir pierādīta, šī uzņēmuma pienākums ir norādīt uz tādām pazīmēm, kas liecina, ka, piedaloties sanāksmē, tam nav bijis nodoma vērsties pret konkurenci, pierādot, ka tas saviem konkurentiem ir norādījis, ka tas sanāksmē piedalās ar atšķirīgu mērķi. Apsvērumi, kas ir pamatā šim tiesību principam, ir tādi, ka, piedaloties minētajā sanāksmē un publiski nenorobežojoties no tās satura, uzņēmums ir ļāvis pārējiem dalībniekiem domāt, ka tas piekrit šajā sanāksmē nolemtajam un rīkosies saskaņā ar to (skat. iepriekš 131. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 81. un 82. punkts un tajos minētā judikatūra).

159 Taču, pirmkārt, ir jānorāda, ka savos 2002. gada 18. aprīļa paziņojumos *Transcatab* apliecina, ka prasītāja pameta aizliegto vienošanos 1999. gadā “*Cogentab* iepirkumu sistēmas” ieviešanas laikā, lai, kā tā norāda, iegūtu tirgus daļas no citiem pārstrādātājiem, kuri pa šo laiku bija izveidojuši *Burley* konsorciju, lai būtībā liktu šķēršļus *Cogentab* sistēmai, kā arī “izsoles sistēmas ieviešanai”. Turklāt *Transcatab* sniedz šādu precizējumu:

“Aptuveni pēc diviem gadiem *Romana Tabacchi*, ņemot vērā arī iegūtos tirdzniecības nolīgumus ar *ATI*, [kas bija agrākā Itālijas monopoluzņēmuma “lapu” [tabakas] struktūra (skat. apstrīdētā lēmuma 39. apsvērumu) un kas 2001. gadā kļuva par *Cogentab* locekli (skat. apstrīdētā lēmuma 183. apsvērumu)], uzskatīja par nepieciešamu lūgt, lai to uzņem *APTI*. Līdz ar to tai bija jālemj par iepirkumu politiku *Cogentab*, kā arī par izsoles sistēmas piemērošanu. Tādējādi 2001. gada beigās un 2002. gada sākumā *APTI* un *Romana Tabacchi* telpās notika virkne sanāksmju, kurās pēdējā mainīja savu nostāju attiecībā uz izsolēm un pauda savu atbalstu starpniecībai starp [*Burley* konsorcija] un *Cogentab* nostāju.”

160 Šajā ziņā lietas dalībnieki ir vienprātis, ka izsoles sistēmas pielāgošana jēltabakas iepirkšanai, kura tika apspriesta 2001. gada beigās, dažus mēnešus vēlāk tika paredzēta Padomes 2002. gada 25. marta Regulā (EK) Nr. 546/2002, ar ko nosaka piemaksas un garantiju sliekšņus lapu tabakai katrai šķirņu grupai un dalībvalstīm attiecībā uz 2002., 2003. un 2004. gada ražu un groza Regulu (EEK) Nr. 2075/92 (OV L 84, 4. lpp.).

161 No *Transcatab* paziņojumiem izriet, ka prasītāja galīgi atstāja aizliegto vienošanos 1999. gadā un ka 2001. gadā, pēc tam, kad tā bija lūgusi atļauju iestāties *APTI*, tā piedalījās attiecīgajās sanāksmēs, lai apspriestu izsoles sistēmu un veicinātu izlīgumu starp *Burley* konsorciju un *Cogentab* attiecībā uz šo sistēmu. Tādējādi *Transcatab*

uzskata, ka prasītāja piedalījās šajās sanāksmēs ar konkrētu mērķi un tātad citā nolūkā nekā aizliegtās vienošanās dalībnieki un ka šis mērķis pats par sevi neliecina, ka pastāvēja pret konkurenci vērstš nodoms.

- 162 Otrkārt, kā tas jau ir norādīts iepriekš 138. punktā, no *Dimon Italia* 2002. gada 4. aprīļa pieteikuma par iecietības režīma piemērošanu 2.3. punkta izriet, ka attiecībā uz laikposmu no 1999. līdz 2002. gadam tikai trim “galvenajiem pārstrādātājiem”, proti, *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatab*, bija regulāri kontakti saistībā ar aizliegtās vienošanās priekšmetu. Turpretī *Dimon Italia* nav identificējusi prasītāju kā aizliegtās vienošanās aktīvu dalībnieku minētajā laikposmā. Tādēļ ir jākonstatē, ka pēc tam, kad minētajā aizliegtās vienošanās laikposmā tā atjaunoja savu dalību, *Dimon Italia* neuzskatīja prasītājas dalību attiecīgajās sanāksmēs par tādu, kurai būtu pret konkurenci vērstš nodoms.
- 163 Treškārt, Komisija tiesas sēdē atzina, ka laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada februārim notika sešas sanāksmes un prasītāja piedalījās tikai divās no tām, no kurām 2001. gada 16. novembra sanāksme bija nevis aizliegtās vienošanās sanāksme šī vārda ierastajā nozīmē, bet gan *APTI* sanāksme. Turklāt attiecībā uz 2002. gada 8. janvāra sanāksmi, kas bija otrā sanāksme, kurā prasītāja piedalījās visā laikposmā no 2001. gada 29. maija līdz pārkāpuma beigu datumam, ir jāpiebilst, ka, pirmkārt, saskaņā ar *Transcatab* 2002. gada 18. aprīļa paziņojumiem tajā bez *Transcatab* piedalījās arī *Dimon Italia*, *Deltafina* un prasītāja, kā arī kāda cita uzņēmuma pārstāvis. Otrkārt, ir jānorāda, ka iepriekšējā dienā notika cita sanāksme, kurā piedalījās tikai *Dimon Italia*, *Transcatab* un *Deltafina* (skat. apstrīdētā lēmuma 222. apsvērumu). Tādēļ, ņemot vērā apgalvojumus, kas attiecīgi ietverti *Transcatab* paziņojumos un *Dimon Italia* pieteikumā par iecietības režīma piemērošanu (it īpaši skat. iepriekš 161. un 162. punktu), Komisija no tiesību viedokļa nav pietiekami pierādījusi, ka minētā 2002. gada 8. janvāra sanāksme bija aizliegtās vienošanās sanāksme.
- 164 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka iepriekš aprakstītajā kontekstā Komisijas rīcībā nebija pierādījumu vai pazīmju kopuma, kuriem būtu pietiekams pierādījuma spēks attiecībā uz prasītājas iesaistīšanos aizliegtajā vienošanās laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim. Gluži pretēji, kā izriet arī no

apstrīdētā lēmuma, vairāki fakti, kas ietverti administratīvās lietas materiālos, varēja likt Komisijai izdarīt secinājumu, kas atšķiras no secinājuma, kuru tā beigās izmantoja attiecībā uz prasītājas dalības [aizliegtajā vienošanās] ilgumu.

- 165 Ņemot vērā, ka ar visām Komisijas norādītajām pazīmēm nepietiek, lai secinātu, ka iepriekš minētajā laikposmā prasītāja piedalījās aizliegtajā vienošanās, ir jākonstatē, ka Komisija pieļāva kļūdu faktu vērtējumā, ciktāl tā uzskatīja, ka prasītāja bija piedalījusies aizliegtajā vienošanās laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim, kas atbilst pārkāpuma beigu datumam.
- 166 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, šis pamats ir jāapmierina. No tā izriet, ka apstrīdētā lēmuma 1. panta b) punkts, ciktāl tas attiecas uz prasītājas izdarīto pārkāpumu pēc 1999. gada februāra, ir jāatceļ. Secinājumi, kas no tā ir jāizdara, lai noteiktu naudas soda apmēru, tiks vērtēti 265. un nākamajos punktos.

4. Par otro pamatu, kas saistīts ar to, ka pamatojums ir neloģisks, un ar vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu naudas soda sākumsummas gradācijā

Lietas dalībnieku argumenti

- 167 Prasītāja apgalvo, ka, pirmkārt, Komisijai neesot bijis jāizvēlas 2001. gads par atsauces gadu, lai noteiktu tās tirgus daļu. Ņemot vērā, ka tās dalība aizliegtajā vienošanās bija fragmentāra, Komisijai vai nu bija jāizmanto par pamatu savam aprēķinam prasītājas vidējā tirgus daļa visā izskatāmajā laikposmā — tās gadījumā tie būtu 4,69%

no tirgus —, kas būtu atbilstošāk vidēja ilguma pārkāpumu gadījumā, vai arī tai bija jāņem vērā tikai tā tirgus daļa, kura prasītājam piederēja 1998. gadā, nevis 2001. gadā, kad tās piedalīšanās, ja tā tiktu pierādīta, jebkurā gadījumā esot bijusi daļēja. Tāpat prasītāja apgalvo, ka, ņemot vērā, ka tās tirgus daļa bija mazāka nekā *Transcatlab* un *Dimon Italia* tirgus daļas, tā nebija jāiekļauj tajā pašā uzņēmumu kategorijā, kurā tika iedalītas pēdējās minētās, attiecībā uz kurām Komisija noteica vienādu sākumsummu EUR 10 miljonu apmērā. Tādēļ Komisijai pat pirms reizināšanas koeficienta piemērošanas esot bijis jānosaka tām arī atšķirīgas sākumsummas.

¹⁶⁸ It īpaši prasītāja apstrīd tirgus daļas, kura tai piederēja pēdējā pilnajā pārkāpuma gadā, izmantošanu par atsauces kritēriju, lai noteiktu uzņēmuma konkrēto nozīmi. Šādas tirgus daļas izmantošana būtu jāgroza visos gadījumos, kuros, tāpat kā tas ir šajā lietā, uzņēmuma piedalīšanās aizliegtajā vienošanās notiek ar pārtraukumiem. Šādā gadījumā tirgus daļa, kas saistīta ar pēdējo pilno pārkāpuma gadu, atspoguļojot ne tikai uzņēmuma gūtos labumus pret konkurenci vērstas rīcības rezultātā, bet arī tos labumus, kas gūti, pateicoties tā darbībai tirgū laikposmos, kad tas nepiedalījās aizliegtajā vienošanās. Tā kā vislielākais prasītājas realizētais pieaugums bija reģistrēts 1999. un 2000. gadā — laikposmā, par kuru ir skaidrs, ka tā nepiedalījās aizliegtajā vienošanās, šajā lietā esot tieši šāda situācija.

¹⁶⁹ Ņemot vērā apstākli, ka Komisija izmantoja to pašu aprēķina metodi gan attiecībā uz prasītāju, gan attiecībā uz citiem uzņēmumiem, kuri piedalījās aizliegtajā vienošanās bez pārtraukuma, apstrīdēto lēmumu par spēkā neesošu padarot vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums un attiecīgās daļas pamatojuma nelogisks raksturs.

170 Komisija lūdz prasītājas argumentus noraidīt.

171 Pirmkārt, tā atgādina, ka saskaņā ar judikatūru vienas un tās pašas naudas soda pamatsummas piemērošana uzņēmumiem, kuriem piederošo tirgus daļu atšķirību amplitūda ir maza — kā tas ir šajā lietā —, nav uzskatāma par vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu. Turklāt, nosakot naudas sodus, tai esot plaša rīcības brīvība un neesot jāpiemēro noteikta matemātiska formula. Katrā ziņā šis arguments esot neefektīvs tādēļ, ka prasītājai uzliktā naudas soda galīgā summa atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam beigās tika samazināta līdz EUR 2,05 miljoniem.

172 Otrkārt, attiecībā uz prasītājas argumentu, kas vērsts, lai apstrīdētu pēdējā pilnajā pārkāpuma gadā piederošās tirgus daļas izmantošanu par atsauces kritēriju, Komisija apgalvo, ka saskaņā ar judikatūru tā rīkojas savas rīcības brīvības robežās, ja tā saskaņoti un objektīvi pamatoti veic attiecīgo uzņēmumu iedalīšanu kategorijās, lai noteiktu naudas sodu apmēru. Pēdējā pilnajā pārkāpuma gadā piederošās tirgus daļas esot atbilstošs prettiesisko darbību konkrētās nozīmes un ietekmes uz konkurenci rādītājs, jo tās vismaz daļēji varētu būt paša pārkāpuma rezultāts.

173 Treškārt, saistībā ar argumentu, ka attiecībā uz vidēja ilguma pārkāpumiem pareizāk būtu par atsauces kritēriju ņemt vērā attiecīgajiem uzņēmumiem visos pārkāpuma gados piederošo tirgus daļu vidējo rādītāju, Komisija vispirms iebilst, ka šajā lietā pārkāpums bija “ilgstošs”, nevis “vidēja” ilguma. Pēc tam tā norāda, ka tieši tādēļ, ka prasītāja uz noteiktu laiku pārtrauca savu dalību aizliegtajā vienošanās, minētā vidējā

tirgus daļa nevar kalpot par kritēriju, kas ļautu iedalīt attiecīgos uzņēmumus kategorijās, lai noteiktu naudas sodu summu. Turklāt, lai aprēķinātu šo vidējo rādītāju, Komisijai būtu jāsaņem no katra aizliegtajā vienošanās iesaistītā uzņēmuma ne tikai dati par pašiem jēltabakas iepirkumiem laikā no 1995. līdz 2000. gadam ieskaitot, bet arī kopējā jēltabakas iepirkumu vērtība par katru no šiem gadiem, kas ietvertu arī jebkura cita Itālija jēltabakas pārstrādātāja iepirkumus sešu gadu laikā, kad tika īstenota aizliegtā vienošanās, ņemoties visas grūtības, ko tas varētu ietvert.

¹⁷⁴ Pat tad, ja katrā ziņā gribētu ņemt vērā attiecīgo uzņēmumu tirgus daļu aizliegtās vienošanās gadu laikā vidējo rādītāju un pieņemt, ka prasītājas vidējā tirgus daļa ir aptuveni 5%, tirgus daļu 5%–11% diapazons nebūtu būtiski lielāks par tā daļu 11%–18% diapazonu, kas judikatūrā tiek uzskatīts par samērīgu. Turklāt prasītājas arguments nebūtu pat iedomājams, ja, piemēram, tā būtu piedalījusies pārkāpumā tikai pēdējā aizliegtās vienošanās gadā. Tādēļ nebūtu pamatoti, ka prasītāja varētu gūt kādu priekšrocību naudas soda samazinājuma veidā no tā, ka tās piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbībās turpinājās ilgāk par vienu gadu.

¹⁷⁵ Ceturtkārt, attiecībā uz argumentu, ka esot jāgroza pēdējā pilnā pārkāpuma gada tirgus daļas izmantošana visos gadījumos, kuros piedalīšanās aizliegtajā vienošanās notikusi ar pārtraukumiem, Komisija norāda, ka apstrīdētajā lēmumā, aprēķinot prasītājam uzliktā naudas soda pamatsummu, jau ir ņemts vērā mazāks prasītājas līdzdalības ilgums. Līdz ar to, pēc Komisijas domām, nav skaidrs, kādēļ šī mazākā līdzdalība laika ziņā būtu jāņem vērā arī kā atbildību mikstinošs apstāklis.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 176 Attiecībā uz atsauces gada izvēli, lai noteiktu relatīvo uzņēmumu nozīmi, vispirms ir jānorāda, ka, lai gan Pamatnostādņu 1.A punkta ceturtajā un piektajā daļā ir paredzēta atšķirīga attieksme pret uzņēmumiem atkarībā no to ekonomiskās nozīmes, tajās nav noteikts, attiecībā uz kuru gadu ir nosakāma relatīvā uzņēmumu nozīme. Šajā ziņā vienīgais Pamatnostādņu punkts, kurā ir paredzēts ņemt vērā iepriekšējo gadu pirms lēmuma pieņemšanas gada, ir 5. punkta a) apakšpunkta otrā daļa, kuru tomēr piemēro tikai apgrozījuma noteikšanai, lai ievērotu 10% robežu, kā tas ir paredzēts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrajā daļā. No tā izriet, ka tas nav piemērojams, lai noteiktu uzņēmumu, kas piedalās aizliegtajā vienošanās, relatīvo nozīmi.
- 177 No judikatūras izriet, ka Komisijai ir jāizvēlas tāda aprēķina metode, kas ļautu ņemt vērā katra attiecīgā uzņēmuma lielumu un ekonomisko ietekmi, kā arī katra uzņēmuma izdarītā pārkāpuma apmēru atkarībā no saimnieciskās [ekonomiskās] situācijas, kāda pastāvējusi laikā, kad pārkāpums izdarīts. Turklāt saskaņā ar judikatūru attiecīgais laikposms ir jāierobežo tā, lai iegūtie apgrozījumi, pat tirgus daļas, būtu cik vien iespējams salīdzināmi. No tā izriet, ka atsauces gadam obligāti nav jābūt pēdējam pilnajam gadam, kurā ir turpinājies pārkāpums (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2010. gada 13. septembra spriedumu lietā T-26/06 *Trioplast Wittenheim*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 81. un 82. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 178 Kā izriet no apstrīdētā lēmuma 372. apsvēruma, kas attiecas uz *Deltafina* tirgus daļas noteikšanu, 2001. gads, kas šajā lietā tika izvēlēts par atsauces gadu, lai noteiktu uzņēmumu relatīvo nozīmi, bija pēdējais pilnais gads, kurā pārstrādātāji izdarīja pārkāpumu.

179 Tādējādi Komisija *Deltafina* ar tirgus daļu 25 % 2001. gadā klasificēja vienā kategorijā (apstrīdētā lēmuma 372. apsvērums) un *Dimon Italia*, *Transcatab* un prasītāju ar tirgus daļām 2001. gadā attiecīgi 11,28 % (apstrīdētā lēmuma 35. apsvērums), 10,8 % (apstrīdētā lēmuma 37. apsvērums) un 8,86 % (apstrīdētā lēmuma 40. apsvērums) pārgrupēja citā kategorijā (apstrīdētā lēmuma 373. apsvērums). Pēc šīs klasifikācijas un pēc tam, kad attiecībā uz *Deltafina* bija piemērots reizināšanas koeficients 1,5 un attiecībā uz *Transcatab* un *Dimon Italia* — 1,25, tika noteiktas sākumsummas EUR 37,5 miljonu apmērā attiecībā uz *Deltafina*, EUR 12,5 miljonu apmērā attiecībā uz *Transcatab* un *Dimon Italia* un EUR 10 miljonu apmērā attiecībā uz prasītāju (apstrīdētā lēmuma 376. apsvērums).

180 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši judikatūrai metode, saskaņā ar kuru aizliegtās vienošanās dalībniekus iedala kategorijās, lai īstenotu diferencētu attieksmi naudas soda sākumsummas noteikšanas stadijā, — lai gan atbilstoši tai netiek ņemtas vērā vienā kategorijā esošo uzņēmumu lieluma atšķirības, — izraisa vienotas likmes sākumsummas noteikšanu uzņēmumiem, kuri ietilpst vienā kategorijā (skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 15. marta spriedumu lietā T-26/02 *Daiichi Pharmaceutical*/Komisija, Krājums, II-713. lpp., 83. punkts un tajā minētā judikatūra, un iepriekš 103. punktā minēto spriedumu lietā *Itochu*/Komisija, 73. punkts).

181 Tomēr, veicot šādu iedalīšanu kategorijās, ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes princips, saskaņā ar kuru ir aizliegts salīdzināmas situācijas aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas — identiski, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota (šajā ziņā skat. iepriekš 102. punktā minēto judikatūru). Turklāt saskaņā ar judikatūru naudas sodu summai, ņemot vērā pārkāpuma smaguma vērtējumā ievērotos apstākļus, jābūt vismaz samērīgai. Lai pārbaudītu, vai aizliegtas vienošanās dalībnieku iedalīšana kategorijās atbilst vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principiem, ir jāpārbauda, vai šī iedalīšana ir saskaņota un objektīvi pamatota (šajā ziņā skat. iepriekš 180. punktā minēto spriedumu lietā *Daiichi Pharmaceutical*/Komisija, 84. un 85. punkts, un iepriekš 103. punktā minēto spriedumu lietā *Itochu*/Komisija, 74. punkts).

182 Saskaņā ar apstrīdēto lēmumu prasītāja piedalījās aizliegtajā vienošanās pirmajā laikposmā no 1997. gada oktobra līdz 1999. gada 5. novembrim un otrajā laikposmā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim, kamēr citi dalībnieki tajā piedalījās bez pārtraukuma no 1995. gada 29. septembra līdz 2002. gada 19. februārim. Taču, lai gan Komisija ir norādījusi, ka prasītāja salīdzinājumā ar citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem piedalījās aizliegtajā vienošanās isāku laikposmu un fragmentāri, kuras precīzu ilgumu, kā ir konstatēts iepriekš saistībā ar trešo pamatu, prasītāja apstrīdēja, Komisija pamatojās uz attiecīgajiem uzņēmumiem, tostarp prasītāji, piederošajām tirgus daļām 2001. gadā, kas ir pēdējais pilnais pārkāpuma gads, neatkarīgi no tā, ka saskaņā ar apstrīdēto lēmumu prasītāja bija atsākusi savu piedalīšanos pārkāpumā tikai no 2001. gada 29. maija.

183 Tādējādi Komisija, izmantojot tirgus daļas kritēriju saistībā ar pēdējo pilno pārkāpuma gadu, lai noteiktu naudas sodu sākumsummu, attiecās pret atšķirīgām situācijām identiski. Prasītājas situācija atšķirās no pārējo trīs pārstrādātāju situācijas tādējādi, ka atbilstoši apstrīdētajam lēmumam, pirmkārt, tā vispārīgi ir piedalījusies aizliegtajā vienošanās isāku laikposmu un fragmentāri un, otrkārt, 2001. gadā tā, iespējams, ir iesaistījusies tajā tikai ierobežotu laiku, kaut gan pārējie pārstrādātāji turpinājuši tajā piedalīties nepārtraukti no 1995. gada septembra līdz 2002. gada februārim. Tādējādi 2001. gada izvēle par atsaucē gadu rada nevienlīdzīgu attieksmi par sliktu prasītāji.

184 Šādai atšķirīgai attieksmei nav objektīva pamatojuma. Lai gan Komisijai ir atļauts ņemt vērā uzņēmuma, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieks, tirgus daļu pēdējā pilnajā konstatētā pārkāpuma gadā, lai novērtētu uzņēmuma lielumu un ekonomisko ietekmi attiecīgajā tirgū, kā arī uzņēmuma izdarītā pārkāpuma apmēru (skat. iepriekš 177. punktu), tai tomēr ir jānodrošina, lai katra iesaistītā uzņēmuma tirgus daļa pareizi atspoguļotu ekonomisko realitāti laikā, kad ticis izdarīts pārkāpums. Tomēr — vispārīgi — ilgstošu pārkāpumu gadījumā, kā tas ir šajā lietā, tikai tad, ja pēdējais pilnais

pārkāpuma gads, kā to ņēmusi vērā Komisija, sakrīt ar katra šī uzņēmumu dalības [pārkāpumā] ilgumu, attiecīgās tirgus daļas šajā ziņā var būt atbilstoši rādītāji un ļaut iegūt pēc iespējas salīdzināmus rezultātus, it īpaši, lai iedalītu iesaistītos uzņēmumus kategorijās.

185 Tomēr šajā lietā Komisija apstrīdētajā lēmumā nav norādījusi ne uz vienu pienācīgu pamatojumu savai izvēlei iedalīt attiecīgos četrus pārstrādātājus divās kategorijās, it sevišķi — pārgrupēt prasītāju, kā arī *Transcatab* un *Dimon Italia*, attiecīgi multinacionālo grupu *SCC* un *Dimon* meitassabiedrības, vienā kategorijā, ņemot vērā to attiecīgās tirgus daļas 2001. gadā. Šajā ziņā Komisija tikai konstatē, ka, tā kā *Transcatab*, *Dimon Italia* un prasītājam pieder mazākas tirgus daļas, tām bija “jāpiemēro mazāka naudas soda summa”, salīdzinot ar *Deltafina* (apstrīdētā lēmuma 373. apsvērumus). Savukārt, ņemot vērā to dalības aizliegtajā vienošanās dažādo ilgumu, tostarp 2001. gadā, to atšķirīgo nozīmi attiecībā uz aizliegtās vienošanās plānošanu un īstenošanu, kā arī to dažādo lielumu un ekonomisko ietekmi, nebija neviena objektīva pamatojuma tam, ka Komisija pielīdzina prasītāju *Dimon Italia* un *Transcatab* un iekļauj šos trīs uzņēmumus vienā kategorijā, tiem piemērojot vienādu naudas soda sākumsummu.

186 Šādos apstākļos un ņemot vērā apsvērumus, kas ietverti apstrīdētā lēmuma 301. un 302. apsvērumā attiecībā uz pārkāpuma ilgumu, Komisija nevarēja ņemt vērā 2001. gadu kā pēdējo pilno konstatētā pārkāpuma gadu, nepārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu attiecībā uz prasītāju, jo, kā uzskata Komisija, tā piedalījās pārkāpumā tikai no minētā gada 29. maija (šajā ziņā un pēc analogijas skat. Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-319/94 *Fiskeby Board*/Komisija, *Recueil*, II-1331. lpp., 43. punkts).

- 187 Tas ir vēl jo vairāk pamatoti, ņemot vērā iepriekš 150.–165. punktā izklāstītos apsvērumus saistībā ar trešā pamata vērtējumu, saskaņā ar kuriem Komisija kļūdaini uzskatīja, ka prasītāja bija atsākusi savu dalību aizliegtajā vienošanās 2001. gada 29. maijā, lai tajā piedalītos līdz pārkāpuma beigām.
- 188 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, izmantojot tirgus daļas kritēriju saistībā ar pēdējo pilno pārkāpuma gadu, proti, 2001. gadu, attiecībā uz visiem iesaistītajiem uzņēmumiem, kas ir pamatā Komisijas izvēlei pārgrupēt vienā kategorijā prasītāju, *Mindo* un *Transcatab* un tām piemērot vienādu sākumsummu.
- 189 Argumenti, ko Komisija šajā ziņā izvirzījusi, nevar radīt šaubas par minēto secinājumu.
- 190 Pirmkārt, attiecībā uz argumentu, ka tirgus daļas, kas attiecas uz pēdējo pilno pārkāpuma gadu, esot atbilstošs prettiesisko darbību konkrētās nozīmes un ietekmes uz konkurenci rādītājs, pat ņemot vērā faktu, ka parasti tās vismaz daļēji varētu būt paša pārkāpuma rezultāts, ir jākonstatē, ka tas tā nav gadījumā, ja attiecīgais uzņēmums nav piedalījies šajā pārkāpumā visu šo pēdējo gadu (skat. iepriekš 184. punktu). Turklāt ir jāpiebilst, ka šāds konstatējums nekavētu uzņēmumu pierādīt, kā tas ir šajā lietā, ka tā tirgus daļa attiecīgajā laikposmā zināmu iemeslu dēļ neliecina ne par tā patieso lielumu un ekonomisko ietekmi, ne arī par izdarītā pārkāpuma apmēru (šajā ziņā skat. iepriekš 186. punktā minēto spriedumu lietā *Fiskeby Board*/Komisija, 42. punkts). Faktiski tirgus daļa, kas prasītājam piederēja 2001. gadā, salīdzinot ar ievērojamo tirgus daļas palielināšanos laikā, kad tā nepiedalījās aizliegtajā vienošanās, nevarētu tikt uzskatīta par tās dalības pārkāpumā rezultātu vai vismaz tas tā varētu būt mazākā mērā, nekā to atzina Komisija tiesas sēdē. Šajā ziņā Komisijas tiesas sēdē izvirzītajam argumentam, ka prasītāja katrā ziņā esot piedalījies aizliegtās vienošanās izšķirošajā daļā, proti, 2001. gada otrajā pusē, nevarētu piekrist. Komisija faktiski

nav pamatojusi šo argumentu, un būtībā tas ir pretrunā izvēlei, kuru tā izdarīja apstrīdētajā lēmumā, atsaucoties uz pēdējo pilno pārskāpuma gadu. Katrā ziņā, kā tas ir konstatēts trešā pamata vērtējumā (skat. iepriekš 150.–165. punktu), Komisija no tiesību viedokļa nav pietiekami pierādījusi, ka prasītāja ir piedalījies aizliegtajā vienošanās 2001. gada otrajā pusgadā.

- 191 Otrkārt, attiecībā uz argumentu, kas būtībā ir vērsti uz to, lai apstrīdētu vidējo tirgus daļu izmantošanu, jo Komisijai būtu bijusi jāiegūst zināma informācija, ko tai būtu grūti izdarīt, pietiek norādīt, ka attiecībā uz tirgus daļām, kuras tā izmantoja saistībā ar 2001. gadu, Komisija ir aprobežojusies ar to, ka izmantoja informāciju, kuru tai iesniedza paši uzņēmumi. No apstrīdētā lēmuma 31., 35., 37. un 40. apsvēruma faktiski izriet, ka attiecīgās *Deltafina*, *Dimon Italia*, *Transcat* un prasītājas tirgus daļas, kuras Komisija izmantoja apstrīdētā lēmuma 372. un 373. apsvērumā, lai noteiktu naudas sodu sākumsummu un diferencētu attieksmi, atbilst katra uzņēmuma paša aplēsēm. Turklāt, kā izriet no dokumentiem, kurus Komisija pievienoja lietas materiāliem pēc Vispārējās tiesas pieprasījuma, tās rīcībā bija dati par šo uzņēmumu tirgus daļām attiecībā uz 1999.–2002. gadu, kuri Komisijai bija nosūtīti administratīvā procesa laikā pēc tās tieša pieprasījuma. Tādējādi argumentam, ka Komisijai esot īpaši grūti iegūt citus datus, nevar piekrist, jo, kā izriet no apstrīdētā lēmuma, Komisija pamatoja šo lēmumu ar datiem, kuri attiecas uz 1999.–2002. gadu un ko tā uzskatīja par vajadzīgu pieprasīt no pārstrādātājiem, un kurus tie Komisijai iesniedza.

- 192 Treškārt, attiecībā uz argumentu, ka apstrīdētajā lēmumā jau esot ņemts vērā prasītājas sāka dalības laiks, lai aprēķinātu tai uzliktā naudas soda pamatsummu, ir jākonstatē, ka ar šo pamatu būtībā tiek apstrīdēta sākumsummas noteikšana, kas veikta,

pamatojoties uz pārkāpuma smagumu, nevis uz tā ilgumu. Turklāt pretēji tam, ko apgalvo Komisija, prasītāja nelūdz, lai tiktu ņemta vērā tās mazākā līdzdalība laika ziņā kā atbildību mīkstinošs apstāklis.

¹⁹³ Ceturtkārt, attiecībā uz Komisijas argumentu, ka šis pamats noteikti nozīmētu, ka prasītājas dalība aizliegtajā vienošanās ilgā krietni vairāk nekā gadu un ka līdz ar to būtu grūti pamatot, ka tā no šī apstākļa varētu gūt jebkādu priekšrocību naudas soda samazināšanas izpratnē, ir jākonstatē, ka runa ir vienīgi par hipotētisku argumentu, kam nav pierādījuma spēka. Komisijas minētajā varbūtībā, kad uzņēmuma piedalīšanās aizliegtajā vienošanās aprobežotos tikai ar dalību pēdējā gadā, varētu ņemt vērā vienīgi tā tirgus daļu šajā gadā. Tā kā tomēr šajā lietā tas tā nav, Komisija nav paskaidrojusi, kā un cik lielā mērā prasītāja varētu gūt priekšrocību no tā, ka tās dalība aizliegtajā vienošanās būtu ievērojami pārsniegusi pēdējo pārkāpuma gadu.

¹⁹⁴ Visbeidzot, attiecībā uz prasītājas 2001. gada iepirkumu vērtības novērtējumu, ko Komisija ierosināja tiesas sēdē un kas vērsti uz to, lai pierādītu, ka prasītājas tirgus daļa 2001. gadā būtībā esot bijusi novērtēta par zemu, ir jānorāda, ka šis arguments ir jānoraida, jo ar to tiek apšaubīts tas, ko Komisija ir konstatējusi apstrīdētajā lēmumā.

¹⁹⁵ Tādējādi otrais pamats ir jāapmierina, ciktāl Komisija, pamatojot prasītājai piešķirto sākumsummu ar tai piederošo tirgus daļu 2001. atsaucēs gadā, pārkāpa vienlīdzīgas attieksmes principu. Tas, kādi secinājumi no tā ir jāizdara, lai noteiktu naudas soda summu, tiks izvērtēts 265. un nākamajos punktos.

5. *Par ceturto pamatu, kas saistīts ar nepietiekamu naudas soda summas samazinājumu atbilstoši prasītājas "traucējošajai" lomai un ar citu atbildību mīkstinošu apstākļu neņemšanu vērā*

- 196 Prasītāja pārmet Komisijai, ka tā ir piemērojusi naudas soda pamatsummas samazinājumu tikai par 30%.
- 197 Prasītājas argumentāciju veido divas daļas. Saistībā ar pirmo daļu prasītāja apgalvo, ka Komisija nav ievērojusi atbildību mīkstinošu apstākli, kas saistīts ar spiedienu, kurš tai esot bijis jāiztur, kā arī to, ka tās loma pārkāpumā bija tikai pasīva. Saistībā ar otro daļu prasītāja apgalvo, ka, atzīstot par atbildību mīkstinošu apstākli "biežus aizliegtās vienošanās mērķu traucējumus", Komisija saskaņā ar Pamatnostādnēm atbilstoši nenovērtēja to, ka prasītāja sistemātiski *de facto* nepiemēroja aizliegtās vienošanās lēmumus.

Par pirmo daļu, kas saistīta ar to, ka Komisija kā atbildību mīkstinošus apstākļus neievēroja uz prasītāju izdarīto spiedienu, kā arī ar tās tikai pasīvo lomu

Lietas dalībnieku argumenti

- 198 Prasītāja atgādina, ka tā jau administratīvā procesa laikā ir paskaidrojusi, ka tās formālā iesaistīšanās aizliegtajā vienošanās bija citu pārstrādātāju izdarītā spiediena rezultāts un ka bailes no to pretpasākumiem prasītājai bija likušas paust šķietami atbalstošu attieksmi attiecībā uz aizliegtās vienošanās "cietā kodola", kuru pārstāvēja *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatlab*, vēlmēm.

199 Prasītāja atgādina, ka savu apgalvojumu pamatojumam tā esot iesniegusi šādus pierādījumus:

- *Dimon Italia* 1997. gada 9. oktobra iekšējo memorandu (dokuments Nr. 39281-4670/4671), atsaucoties uz *Deltafina* iniciatīvu, kas vērsta, lai īstenotu vienošanos starp Itālijas “pieciem lielajiem” pārstrādātājiem, kas pierāda, ka *Deltafina* izdarīja spiedienu uz visiem nozares uzņēmumiem, kuru klātbūtne tirgū bija būtiska, lai izveidotu aizliegtu vienošanos starp pārstrādātājiem;
- *Deltafina* pārējiem pārstrādātājiem nosūtītu dokumentu, kas attiecas uz 1997. gada ražu (dokuments Nr. 38281-434/435), atsaucoties uz “nodomu rīkoties saskaņoti pret iespējamajiem ārējiem tirgus traucējumiem”;
- *Transcatab* 2002. gada 9. aprīļa memorandu (dokuments Nr. 38281-04103), ar kuru tā pieļauj, ka 1996. gadā bija panākta vienošanās ar *Deltafina* un *Dimon Italia* “izdarīt iespējamo spiedienu, lai [pret konkurenci vērstās stratēģijas] pieņemtu arī citi pārstrādātāji, kas darbojas Itālijā”;
- elektroniskā pasta vēstuli, kuru *Dimon Italia* darbinieks 2001. gada 10. maijā nosūtīja savam kolēģim tajā pašā uzņēmumā (dokuments Nr. 38281-04856), kurā ir minēts tā nodoms kopā ar *Transcatab* apmeklēt atsevišķus klientus (pircējus), lai ar tiem apspriestu “situāciju attiecībā uz tirgu” un riskus, kas saistīti ar tabakas iepirkšanu no citiem pārstrādātājiem, (kas nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki), starp kuriem acīmredzot bija prasītāja, kas tajā laikā darbojās pilnīgi autonomi un tika uzskatīta par traucējošu tirgus elementu.

- 200 Turklāt prasītāja apgalvo, ka tā arī administratīvā procesa laikā esot norādījusi, ka tās dalība kopš paša sākuma bija pasīva un/vai novērojoša un tāda tā turpinājās visu tai pārmestā pārkāpuma laiku.
- 201 Neskatoties uz šādiem prasītājas pierādījumiem un atsevišķiem apgalvojumiem administratīvā procesa laikā, apstrīdētajā lēmumā neesot ietverta neviena atsauce uz pret to vērsto spiedienu no *Deltafina* un abu pārējo “cietā kodola” dalībnieku puses.
- 202 Savā replikā prasītāja precizē, ka naudas soda aprēķinā Komisijai ir pienākums ņemt vērā visus atbildību mīkstinošos apstākļus, uz kuriem uzņēmums esot varējis atsaukties, un tā nedrīkst ņemt vērā vienu vai vairākus apstākļus, nepamatojot savu izvēli.
- 203 Tas, ka nav ņemts vērā uz prasītāju izdarītais spiediens, esot arī pienākuma veikt rūpīgu un objektīvu izmeklēšanu pārkāpums.
- 204 Visbeidzot prasītāja apstrīd, ka tai tika [pamatoti] piemērots judikatūras princips, kas vērsts uz to, lai ņemtu vērā uzņēmuma vienīgi pasīvo iesaistīšanos pārkāpumā tikai tāpēc, ka tā neesot paziņojusi par aizliegto vienošanos. Šī principa vienlīdz stingra piemērošana attiecībā uz “lieliem uzņēmumiem” un ģimenes tipa uzņēmumiem esot netaisnīga un nesamērīga.
- 205 Komisija lūdz noraidīt ceturrtā pamata pirmo daļu.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 206 Vispirms ir jāatzīmē, ka prasītājas argumentācijā nav skaidri nošķirts, pirmkārt, vairākkārt norādītais apstāklis, ka aizliegtās vienošanās “stingrais kodols” to esot ar pretdarbības draudiem piespiedis piedalīties aizliegtajā vienošanās, jo tā bija strukturāli vājākā situācijā, salīdzinot ar saviem konkurentiem, un, otrkārt, apstāklis, ka tā esot izšķīrusies tajā piedalīties, tomēr saglabājot “maznozīmīgu” lomu tā, ka tās piedalīšanās esot bijusi tikai šķietamība un tās rīcība bija pasīvas vērotājas un/vai sekotājas rīcība.
- 207 Abi prasītājas minētie apstākļi ir jāvērtē atsevišķi. Lai gan tie abi varētu būt cieši saistīti un vienu apstākli varētu uztvert kā otra sekas, un “maznozīmīga” loma varētu būt piespiedu situācijas atspoguļojums un izpausme, tomēr šie abi apstākļi attiecas uz divām dažādām situācijām un laika sprīžiem, jo uz prasītāju izdarītais spiediens tika īstenots pirms tās “piespiedu” pievienošanās kartelim un “pasīva vērotāja” un/vai “sekotāja” rīcība — pēc šīs pievienošanās.
- 208 Tādējādi iebildumi ir jāizvērtē secīgi, vispirms pārbaudot tos, kas saistīti ar prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās piespiedu rakstura neņemšanu vērā, un pēc tam iebildumus, kas attiecas uz atbildību mikstinošu apstākli saistībā ar prasītājas vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja lomu pārkāpuma īstenošanā.
- 209 It īpaši ir jānosaka, vai, pamatoti un nepārkāpjot tai uzlikto pienākumu norādīt pamatojumu, Komisija atteicās atzīt, pirmkārt, to, ka prasītāja bija spiesta piedalīties aizliegtajā vienošanās, un, otrkārt, to, ka tai bija pasīva vērotāja loma aizliegtās vienošanās īstenošanā.

— Par iebildumu, kas saistīts ar prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās piespiedu rakstura neņemšanu vērā

- 210 Prasītāja apgalvo, ka, lai arī administratīvā procesa laikā iegūtie pierādījumi liecinājuši, ka pret to vērstie draudi vai spiediens pastāvēja galvenokārt no *Deltafina* puses un arī no citu “stingrā kodola” dalībnieku puses, Komisija neņēma vērā šos pierādījumus.
- 211 Vispirms ir jākonstatē, ka tādu draudu un spiediena pastāvēšana, kuru mērķis ir likt uzņēmumam piedalīties konkurences tiesību pārkāpumā, neietilpst atbildību mikstinošajos apstākļos, kas uzskaitīti Pamatnostādnēs.
- 212 No judikatūras izriet, ka uzņēmumu izdarītais spiediens, kura mērķis bijis piespiest citus uzņēmumus piedalīties konkurences tiesību pārkāpumā, neatkarīgi no tā, cik šis spiediens bijis būtisks, neatbrīvo attiecīgo uzņēmumu no atbildības par izdarīto pārkāpumu, nekādi negroza aizliegtās vienošanās smaguma pakāpi un nerada atbildību mikstinošu apstākli naudas sodu summas aprēķināšanas nolūkā, jo attiecīgais uzņēmums par iespējamo spiedienu varēja paziņot kompetentajām iestādēm un iesniegt tām sūdzību (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 369. un 370. punkts, un Vispārējās tiesas 2005. gada 29. novembra spriedumu lietā *T-62/02 Union Pigments/Komisija*, Krājums, II-5057. lpp., 63. punkts).
- 213 Tādējādi Komisijai nebija pienākuma ņemt vērā draudus, uz kuriem ir norādīts šajā lietā, kā atbildību mikstinošu apstākli (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2007. gada 26. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās *T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 un T-136/02 Bolloré u.c./Komisija*, Krājums, II-947. lpp., 640. punkts).
- 214 Šis secinājums nevar tikt apšaubīts ar prasītājas izvirzītajiem argumentiem.

215 No lietas materiāliem izriet, ka, lai arī prasītāja varēja ciest no citu uzņēmumu, kuri jau bija uzsākuši īstenot attiecīgo aizliegtā vienošanās, izdarītā spiediena, kad 1997. gadā tā ienāca tirgū kā neatkarīgs uzņēmums, tomēr no lietas materiāliem neizriet, ka tā vismaz mēģināja par šādu spiedienu ziņot kompetentajām iestādēm, ne arī ka tā šo spiedienu pacieta pilnīgi pasīvi, it īpaši pirmajā [pārkāpuma] laikposmā (skat. iepriekš 221.–224. punktu).

216 Ņemot vērā iepriekš minēto, šis iebildums ir jānoraida.

— Par iebildumu, kas saistīts ar prasītājas vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja lomas neņemšanu vērā

217 Pamatnostādņu 3. punkta pirmajā ievilkumā ir precizēts, ka naudas soda summas samazināšana sakarā ar atbildību mīkstināšanai apstākļiem tiek piešķirta, ja, piemēram, attiecīgajam uzņēmumam bija “vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja loma pārkāpumā”.

218 Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka to apstākļu vidū, kuri var liecināt par uzņēmuma pasīva vērotāja lomu aizliegtās vienošanās ietvaros, ir tā lielā mērā epizodiskāka daļa sanāksmēs, salīdzinot ar citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem (Vispārējās tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-220/00 *Cheil Jedang/Komisija, Recueil*, II-2473. lpp., 168. punkts; skat. iepriekš 97. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Tokai Carbon u.c./Komisija*, 331. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī tā novēlota ienākšana tirgū, kas ir pārkāpuma priekšmets, neatkarīgi no uzņēmuma dalības ilguma tajā (šajā ziņā skat. Tiesas 1985. gada 10. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 240/82 līdz 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 un 269/82 *Stichting Sigarettenindustrie u.c./Komisija, Recueil*, 3831. lpp., 100. punkts, un iepriekš 77. punktā minēto 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā *Carbone-Lorraine/Komisija*, 164. punkts un tajā minētā judikatūra) vai arī tas, ka pastāv tieši apgalvojumi, kurus

šajā sakarā pauduši trešo uzņēmumu, kas piedalījušies pārkāpumā, pārstāvji (skat. iepriekš 97. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Tokai Carbon u.c./Komisija*, 331. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka aizliegtās vienošanās dalībnieka “vienīgi pasīva vērotāja” loma nozīmē, ka tam ir bijusi “maznozīmīga loma”, proti, ka tas nav aktīvi piedalījies pret konkurenci vērsto vienošanās izstrādāšanā (skat. iepriekš 105. punktā minēto spriedumu lietā *Jungbunzlauer/Komisija*, 252. punkts un tajā minētā judikatūra).

219 Vispirms ir jāprecizē, ka, ņemot vērā saistībā ar trešo pamatu izdarītos secinājumus par prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās pārtraukšanas datumu 1999. gadā un tās dalību laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim, ir jālemj par prasītājas vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja lomas esamību tikai attiecībā uz laiku no 1997. gada oktobra līdz 1999. gada februārim.

220 Pirmkārt, attiecībā uz minēto pārkāpuma laikposmu prasītāja nevar pamatoti apgalvot, ka tā bija spiesta piedalīties aizliegtajā vienošanās, lai tai varētu atzīt atbildību mikstinošus apstākļus. Pat ja tiktu pierādīts, ka citi aizliegtās vienošanās dalībnieki — tie, kurus prasītāja definējusi kā “cieto kodolu” — veica ekonomisku spiedienu uz prasītāju, lai tā pievienojas aizliegtās vienošanās nolīgumiem, tomēr, līdzko tā pievienojās, tā pildīja aizliegtās vienošanās locekļu lēmumus, nepildot vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja lomu pārkāpuma īstenošanā. Kā ir precizēts Pamatnostādnēs, tikai “vienīgi” pasīva vērotāja vai sekotāja loma var ļaut samazināt naudas soda apmēru. Tādēļ nepietiek ar to, ka kādu aizliegtās vienošanās laiku vai attiecībā uz dažiem tās nolīgumiem attiecīgajam uzņēmumam, ja tas tiktu pierādīts, ir bijusi “maznozīmīga” loma (šajā ziņā skat. iepriekš 105. punktā minēto spriedumu lietā *Jungbunzlauer/Komisija*, 254. punkts, un iepriekš 77. punktā minēto 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā *Carbone-Lorraine/Komisija*, 179. punkts).

- 221 Otrkārt, šo vērtējumu apstiprina fakts, ka attiecīgajā laikposmā prasītāja ļoti regulāri piedalījās aizliegtās vienošanās sanāksmēs. Kā norāda Komisija, laikā no 1997. gada oktobra līdz 1998. gada decembrim prasītāja piedalījās desmit sanāksmēs no divpadsmit (šajā ziņā skat. apstrīdētā lēmuma 124., 128., 129., 131., 132., 142., 144., 146. un 155. apsvērumu) un vienīgās sanāksmes, kurās šajā laikā prasītāja nepiedalījās, bija 1998. gada 16. un 22. oktobra sanāksmes (apstrīdētā lēmuma 145. un 152. apsvērums). Turklāt divas no šīm sanāksmēm notika tās telpās. Runa ir par 1997. gada 20. oktobra sanāksmi (apstrīdētā lēmuma 128. apsvērums) un 1998. gada 2. decembra sanāksmi (apstrīdētā lēmuma 146. apsvērums). Visbeidzot, no apstrīdētā lēmuma 150. apsvēruma izriet, ka 1998. gada 2. jūlijā tā vienojās ar *Dimon Italia*, *Deltafina* un *Transcatab* par maksimālo cenu, kas jāpiedāvā, atbildot *ATI* aicinājumam iesniegt piedāvājumus.
- 222 Treškārt, tāpat no apstrīdētā lēmuma izriet (skat. apstrīdētā lēmuma 131. apsvērumu), ka 1998. gada 29. maijā prasītāja uzaicināja *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatab* priekšsēdētājus piedalīties sanāksmē, kas notika 1998. gada 4. jūnijā. Pēc šīs sanāksmes tā sasauca citu sanāksmi 1998. gada 2. jūlijā, kas tomēr notika 1998. gada 4. jūlijā. Tās laikā tika noslēgts rakstisks nolīgums, tā sauktais "*Villa Grazioli*" nolīgums, kuru sagatavoja prasītājas pārstāvis un kura mērķis bija noteikt jēltabakas iepirkšanas cenas *Burley*, *Bright* un *DAC* šķirnēm (apstrīdētā lēmuma 132. apsvērums).
- 223 Šajā ziņā prasītāja nepamatoti zemu vērtē priekšsēdētāja lomu, kāda tai bija aizliegtās vienošanās sanāksmēs, kuru mērķis bija šī nolīguma sagatavošana, apgalvojot, ka šī loma būtībā paredzēja tikai administratīvus uzdevumus un ka tai nebija nekādas ietekmes uz nolīguma koncepciju un redakciju. Sanāksmju sasaukšanas, apspriežamo jautājumu piedāvāšanas un dokumentu projektu izdalīšanas fakts sakarā ar sanāksmēm nav apvienojams ar pasīvu sekotāja lomu, kas ir bijusi maznozīmīga. Šāda iniciatīva norāda uz labvēlīgu un aktīvu prasītājas attieksmi pret aizliegtās vienošanās izveidi, turpināšanos un kontroli. Turklāt šajā ziņā apstāklim, ka prasītājas priekšsēdētājs *M. B.* (kurš kontrolēja sabiedrību) personīgi piedalījās aizliegtās vienošanās sanāksmēs, ir zināma nozīme, neskatoties uz tādas hierarhiskās struktūras neesamību šajā uzņēmumā, kas būtu līdzvērtīga citu aizliegtās vienošanās dalībnieku struktūrai.

Tātad šie apstākļi katrā ziņā nav tādi, lai pierādītu, ka prasītājai bija “vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja” loma (šajā ziņā un pēc analogijas skat. iepriekš 105. punktā minēto spriedumu lietā *Jungbunzlauer*/Komisija, 257. punkts).

- 224 Turklāt prasītāja nenorāda īpašus apstākļus un nesniedz pierādījumus, piemēram, citu aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumus, kas varētu apliecināt, ka tās attieksme attiecīgo sanāksmju laikā būtiski atšķirās no citu aizliegtās vienošanās dalībnieku attieksmes ar savu tikai pasīva vērotāja vai sekotāja raksturu.
- 225 Turklāt, ja uzņēmums ir piedalījies vienā vai vairākās sanāksmēs ar konkurenci pretēju mērķi, pat ja dalība nav bijusi aktīva, ir jāuzskata, ka tas ir bijis aizliegtas vienošanās dalībnieks, ja vien uzņēmums nepierāda, ka tas atklāti ir norobežojies no prettiesiskās vienošanās. Klātesot sanāksmēs, prasītāja ir piekritusi vai vismaz likusi pārējiem dalībniekiem domāt, ka tā principā piekrīt tajās noslēgto pret konkurenci vērsto nolīgumu saturam (šajā ziņā skat. iepriekš 131. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 81., 82. un 85. punkts).
- 226 Šajā ziņā nevar tikt atbalstīts prasītājas apgalvojums, ka būtībā esot netaisnīgi un nesamērīgi piemērot šo judikatūru ar tādu pašu stingrību lieliem uzņēmumiem, kuru rīcībā ir juridiski ekonomiskās zināšanas un infrastruktūra, kas ļauj tiem labāk izvērtēt to rīcības raksturu kā tādu, kas veido pārkāpumu, un no tā no konkurences tiesību viedokļa izrietošās sekas, un maziem ģimenes tipa uzņēmumiem, kuri ne vienmēr uztver atsevišķas darbības kā prettiesiskas. Ir jāatgādina, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru Pamatnostādņu 1.A punkta piektā daļa ļauj Komisijai palielināt naudas sodus lieliem uzņēmumiem, bet neuzliek tai pienākumu samazināt naudas sodus, kas noteikti maziem uzņēmumiem. Turklāt, tā kā EKL 81. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkts skaidri apstiprina, ka minētā aizliegtā vienošanās ir nesaderīga ar konkurences tiesību normām, un tā kā tas ir atzīts arī pastāvīgajā judikatūrā, prasītāja

nevar apgalvot, ka tā nepietiekami labi zināja atbilstīgās tiesības. Turklāt no apstrīdētā lēmuma izriet, ka [pārkāpumā] apsūdzētie uzņēmumi pilnībā apzinājās, ka aizliegtā vienošanās, ar kuru noteica cenas, sadalīja tirgu un piesaistīja klientus, ir prettiesiska (šajā ziņā un pēc analogijas skat. iepriekš 89. punktā minēto spriedumu lietā *SNCZ/Komisija*, 82. punkts).

227 Katrā ziņā saskaņā ar judikatūru, lai konkurences tiesību normu pārkāpumu varētu uzskatīt par izdarītu ar nodomu, nav vajadzīgs, lai uzņēmums pārkāptu šos noteikumus apzināti, bet pietiek, ka tas nevar neievērot, ka tā rīcība ierobežo konkurenci (Vispārējās tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-143/89 *Ferriere Nord/Komisija*, *Recueil*, II-917. lpp., un iepriekš 89. punktā minētais spriedums lietā *SNCZ/Komisija*, 83. punkts).

228 Turklāt Komisijai nav pienākuma uzlikt mazākus naudas sodus tikai tāpēc, ka attiecīgie uzņēmumi ir mazie vai vidējie uzņēmumi (MVU). Faktiski uzņēmuma lielums ir ņemts vērā jau Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā noteiktajā maksimālajā apmērā un Pamatnostādņu normās. Bez šiem apsvērumiem par [uzņēmuma] lielumu nav cita pamatojuma, lai pret MVU attieksme būtu citādāka nekā pret citiem uzņēmumiem. Tas, ka uzņēmumi ir MVU, tos neatbrīvo no pienākuma ievērot konkurences tiesību normas (šajā ziņā skat. iepriekš 89. punktā minēto spriedumu lietā *SNCZ/Komisija*, 84. punkts; šajā ziņā skat. arī Vispārējās tiesas 2009. gada 30. aprīļa spriedumu lietā T-18/03 *CD-Contact Data/Komisija*, Krājums, II-1021. lpp., 115. punkts).

229 Līdz ar to Komisija nav pārkāpusi Pamatnostādnes, neatzīstot prasītājam atbildību mikstinošus apstākļus sakarā ar tās vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja lomu pārkāpuma īstenošanā.

— Par pamatojuma neesamību

- 230 Prasītāja būtībā apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā neesot norādīts pamatojums ne saistībā ar tās pasīva vērotāja lomu aizliegtās vienošanās īstenošanā, ne arī saistībā ar to, ka pastāvēja spiediens, kas lika prasītājam iesaistīties aizliegtajā vienošanās.
- 231 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, pirmkārt, apstākļu vidū, kurus savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem prasītāja skaidri norāda kā atbildību mikstinošus apstākļus, ir ietverts tikai apstāklis, kas attiecas uz tās pasīva vērotāja lomu pārkāpumā, un ka, otrkārt, Komisija faktiski nav atzinusi šo atbildību mikstinošo apstākli apstrīdētajā lēmumā.
- 232 Tomēr nevar izsecināt argumentu no fakta, ka apstrīdētā lēmuma daļā, kas veltīta atbildību mikstinošiem apstākļiem, Komisija nav sniegusi paskaidrojumu par iemesliem, kādēļ tā uzskatīja, ka tai nav jāņem vērā atsevišķi apstākļi, kurus šajā ziņā norādīja prasītāja savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem.
- 233 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka, lai arī Komisijai saskaņā ar EKL 253. pantu ir pienākums savu lēmumu pamatojumā norādīt faktiskos apstākļus, no kuriem ir atkarīgs lēmuma pamatojums, un apsvērumus, kas pamudinājuši to pieņemt, tomēr šī norma tai neliek obligāti iztirzāt visus faktiskos un tiesiskos jau tājumus, kas ir aplūkoti administratīvā procesa laikā (Tiesas 1983. gada 9. novembra spriedums lietā 322/81 *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, *Recueil*, 3461. lpp., 14. un 15. punkts, un iepriekš 186. punktā minētais spriedums lietā *Fiskeby Board*/Komisija, 127. punkts).

- 234 Tomēr no apstrīdētā lēmuma 380. apsvēruma izriet, ka Komisija par 30% samazināja prasītājam uzliktā naudas soda pamatsummu, vispārīgi vērtējot naudas soda samazinājuma atbilstoši atbildību mikstinošiem apstākļiem iespējamu piemērošanu un ņemot vērā visus atbilstošos apstākļus.
- 235 Tādējādi šis iebildums ir jānoraida. No tā izriet, ka ceturrtā pamata pirmā daļa ir jānoraida kopumā.

Par otro daļu, kas saistīta ar to, ka Komisija nav pienācīgi ņēmusi vērā atbildību mikstinošu apstākli, proti, "biežus aizliegtās vienošanās mērķu traucējumus", kas liecinātu par sistemātisku aizliegtās vienošanās lēmumu nepiemērošanu

Lietas dalībnieku argumenti

- 236 Prasītāja apgalvo, ka administratīvā procesa laikā tā arī ir norādījusi, ka neesot izpildījusi aizliegtās vienošanās lēmumus. Nolīgumu nepiemērošana esot bijusi pilnīga un sistemātiska un ne tikai gandrīz visu 1999. gadu, bet arī laikā no 2001. gada maija līdz 2002. gada februārim. Tāpat attiecībā uz laiku no 1997. gada oktobra līdz 1999. gada februārim būtu iespējams atsaukties uz to, ka prasītāja aizliegtās vienošanās lēmumus piemēroja daļēji un neregulāri, kas pelnītu naudas soda samazinājumu saskaņā ar atbildību mikstinošu apstākli, kurš ietver faktisku pārkāpuma nolīgumu vai darbību neīstenošanu.

237 Pamatnostādnēs neesot norādīts, ka šāds apstāklis būtu piemērojams tikai pilnīgas un sistemātikas neīstenošanas gadījumā. Tādējādi neatzīt, ka aizliegtās vienošanās dalībnieks tikai daļēji pildījis ierobežojošos nolīgumus, būtu pretrunā diskriminācijas aizlieguma un samērīguma principam, jo netiktu ievērots pienākums nošķirt pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu dažādās individuālās rīcības smaguma pakāpes.

238 Tādējādi, saistībā ar šo pamatu izvirzot prasījumu, prasītāja lūdz Vispārējo tiesu pārskatīt tai uzliktā naudas soda pamatsummas samazinājuma apmēru, būtiski palielinot šo samazinājumu, ņemot vērā atbildību mīkstinošo apstākli attiecībā uz tās piespiešanu un tās vienīgi pasīva vērotāja lomu, kā arī atbildību mīkstinoša apstākļa, proti, biežu aizliegtās vienošanās mērķu traucējumu, reālo ietekmi.

239 Komisija lūdz noraidīt ceturttā pamata otro daļu.

Vispārējās tiesas vērtējums

240 Ar šo daļu prasītāja vēlas panākt tai uzliktā naudas soda summas samazinājumu, pamatojoties uz faktiski "pārkāpumu izraisīto [no]līgumu vai prakses neīstenošanu", kas saskaņā ar Pamatnostādņu 3. punktu ir viens no atbildību mīkstinošiem apstākļiem. Tā uzskata, ka naudas soda pamatsummas samazinājums par 30% pilnībā neatspoguļo atbildību mīkstinošu apstākli, kas ir saistīts ar biežiem aizliegtās vienošanās mērķu traucējumiem, kas patiesībā ir faktiskā un sistemātiskā tās lēmumu nepiemērošana.

241 Tomēr saskaņā ar iedibināto judikatūru Komisijai nav pienākuma par atbildību mīkstinošu apstākli atzīt to, ka aizliegtā vienošanās netika īstenota, izņemot gadījumu, kad uzņēmums, kas pamatojas uz šo apstākli, var pierādīt, ka tas ir skaidri un būtiski iebildis pret šīs aizliegtās vienošanās īstenošanu tādā mērā, ka pat tikusi traucēta tās darbība, un ka tas nav izlicies, ka uzņēmums piekrit nolīgumam, tādējādi pamudinot citus uzņēmumus īstenot attiecīgo aizliegto vienošanos (iepriekš 180. punktā minētais spriedums lietā *Daiichi Pharmaceutical/Komisija*, 113. punkts, un iepriekš 77. punktā minētais 2008. gada 8. oktobra spriedums lietā *Carbone-Lorraine/Komisija*, 196. punkts). Uzņēmumiem faktiski būtu ļoti viegli samazināt risku maksāt lielu naudas sodu, ja tie varētu gūt labumu no piedalīšanās prettiesiskā aizliegtā vienošanās, bet vēlāk panākt naudas soda samazināšanu, aizbildinoties ar to, ka tiem ir bijusi ierobežota loma pārkāpuma īstenošanā, kaut gan to attieksme bija mudinājusi citus uzņēmumus rīkoties tādā veidā, kas daudz vairāk kaitē konkurencei (iepriekš 73. punktā minētais spriedums lietā *Mannesmannröhren-Werke/Komisija*, 277. un 278. punkts, un iepriekš 103. punktā minētais spriedums lietā *Itochu/Komisija*, 145. punkts).

242 Turklāt Pamatnostādnēs nav norādīts, ka Komisijai vienmēr ir jāņem vērā katrs atsevišķais šo Pamatnostādņu 3. punktā uzskaitītais atbildību mīkstinošais apstāklis. No tā izriet, ka saskaņā ar šo judikatūru tai šajā sakarā nav pienākuma automātiski piešķirt papildu samazinājumu, jo naudas soda samazinājuma atbilstoši atbildību mīkstinošiem apstākļiem iespējama piemērošana ir jāvērtē vispārīgi, ņemot vērā visus atbilstošos apstākļus.

243 Šajā lietā Komisija apstrīdētā lēmuma 380. apsvērumā precizēja:

“*Romana Tabacchi* nav piedalījusies atsevišķās aizliegtās vienošanās darbībās (proti, galvenokārt tajās, kas saistītas ar tiešu iepirkšanu no ražotājiem, no kuriem tā sāka iepirkt ierobežotus daudzumus tikai 2000. gadā) [..]. Turklāt ar *Romana Tabacchi* rīcību

bieži tika traucēts aizliegtās vienošanās mērķis tādā mērā, ka citi dalībnieki bija spiesti kopā apspriest savu reakciju, lai rastu risinājumu attiecībā uz šādu rīcību [...]. Šie apstākļi ļāva samazināt *Romana Tabacchi* uzliktā naudas soda pamatsummu par 30%.”

244 Kā pamatoti apgalvo Komisija, no šī apsvēruma teksta izriet, ka apstākļi, ko prasītāja norāda šajā iebildumā, jau ir pienācīgi ņemts vērā.

245 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka iebildumi un argumenti, kurus prasītāja formulējusi saistībā ar šo pamatu, ir jānoraida kā nepamatoti.

6. Par piekto pamatu, kas saistīts ar to, ka naudas sods ir netaisnīgs un nesamērīgs, ņemot vērā prasītājas īpašuma struktūru un maksātspēju

Lietas dalībnieku argumenti

246 Prasītāja uzskata, ka tai uzliktais naudas sods, kas ir gandrīz divreiz lielāks par prasītājas pamatkapitālu, ir netaisnīgs un nesamērīgs. Konkrētāk, šis gadījums esot uzskatāms par Komisijas “sliktas pārvaldības” paraugu. Šajā lietā neatbilstoša rīcības brīvības izmantošana naudas sodu aprēķināšanā esot īpaši smaga tādēļ, ka tā vienlaikus ir saistīta ar iecietības politikas piemērošanu pret nozīmīgākajiem un spēcīgākajiem

aizliegtās vienošanās dalībniekiem, kopumā sasniedzot pārsteidzoši netaisnīgu rezultātu. Komisijas nevērība un paviršā attieksme pret prasītāju esot izraisījusi paradokšālu situāciju, kurā prasītāja ir uzņēmums, kam procentuāli ir noteikts vissmagākais sods, proti, 10 % no tā apgrozījuma, būtībā nosakot, ka tam ir jāpamet tirgus, lai gan tas vienīgais apdraudēja aizliegtās vienošanās stabilitāti un tajā piedalījās īsāku laika spriedi, savu dalību aprobežojot tikai ar dažiem aizliegtās vienošanās aspektiem.

²⁴⁷ Netaisnīgā iedalīšana, kas veikta apstrīdētajā lēmumā, starp aizliegtās vienošanās “cietā kodola” dalībniekiem, pret kuriem Komisija izrādīja iecietību, un prasītāju, izrietot no mehāniskas un formālas Pamatnostādņu piemērošanas, kas ir pretrunā soda individualizācijas un gradācijas prasībām.

²⁴⁸ Šajā ziņā prasītāja arī uzsver, ka tās naudas soda summa pirms maksimālā 10 % apmēra no apgrozījuma piemērošanas, kas paredzēts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā (EUR 8,75 miljoni), pārsniedza 42 % no tās apgrozījuma 2004.–2005. gadā, lai gan *Deltafina* uzliktais naudas sods (EUR 30 miljoni) bija tikai 31 % no tās apgrozījuma tajā pašā laikposmā. Komisijai esot bijusi jāparedz šāda “blakusiedarbība” un tai jāpievērš maksimāla uzmanība, piemērojot Pamatnostādnes galīgā lēmuma pieņemšanas stadijā.

²⁴⁹ Turklāt prasītājai uzliktais naudas sods ne tikai pārkāpjot samērīguma principu, bet būtībā neesot arī iedarbīgs, jo tas neatgriezeniski apdraud tās dzīvotspēju. Tā kā šis naudas sods esot gandrīz divreiz lielāks par prasītājas pamatkapitālu, izpildes gadījumā tas varot izraisīt tās likvidāciju.

250 Turklāt prasītāja atsauca uz Pamatnostādņu 5. punkta b) apakšpunktu, kas esot jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmums tiek uzskatīts par maksātnespējīgu, ja ievērojama naudas soda noteikšana var tam radīt būtiskus finansiālus un ekonomiskus zaudējumus vai pat nekavējoties izraisīt tā likvidāciju vai maksātnespēju, kas rada bankrotu. Tā atgādina, ka saskaņā ar judikatūru uzņēmuma reālajai maksātspējai esot nozīme tikai konkrētos sociālajos apstākļos, ko veido sekas, kādas varētu izraisīt naudas soda samaksāšana, tostarp izraisot bezdarba pieaugumu vai ar attiecīgo uzņēmumu saistīto augšupējā vai pakārtotā tirgus ekonomisko nozaru stāvokļa pasliktināšanos. Prasītāja uzskata, ka tai uzliktais naudas sods ir tāds, kas varētu izraisīt šāda augšupējā tirgus pasliktināšanos.

251 Kā to apstiprinot 2006. gada 16. janvārī sniegtais Lauksaimniecības pārtikas kooperatīvu centra (*Centro cooperativo agroalimentare, CECAS*) direktora un Valsts lauksaimniecības kooperatīvu un lauksaimniecības pārtikas federācijas (*Federazione nazionale delle cooperative agricole e agroalimentari, Fedagri*) priekšsēdētāja vietnieka, kā arī šīs organizācijas komitejas "*Tabac*" (*Consulta Tabacco*) priekšsēdētāja F. paziņojums, prasītājas pazušana no tirgus iznīcinātu vai radikāli samazinātu Itālijas uzņēmēju ražotās tabakas eksportu, kuriem tā ir atsauces punkts eksportam uz atsevišķām "tirgus nišām". Prasītāja apgalvo, ka tās pazušana graujoši ietekmētu Itālijas melnās tabakas un *Burley* tabakas šķirnes, kuras ražo Benevento (Itālija) apgabalā, nozari. Prasītājas pazušanas [no tirgus] gadījumā uzņēmumi, kas ražo prasītājas pārdotās šķirnes, vairs nerastu noieta tirgu, kas ietekmētu nodarbinātību un kopumā to reģionu ekonomiku, kuros pārsvarā nodarbojas ar lauksaimniecību.

252 Turklāt tās pazušana no tirgus nekādi neatbilstot konkurences un tirgus veicināšanas mērķim, jo tirgus ciestu no koncentrācijas pakāpes palielināšanās. Ņemot vērā, ka 2005. gada 13. maijā ASV apvienojās *Dimon* un *SCC*, lai izveidotu *Alliance One*, kas izraisīja to Itālijas meitassabiedrību, attiecīgi *Dimon Italia* un *Transcatab*, aiziešanu

no [Itālijas tabakas] tirgus, Itālijas tabakas tirgus no tā brīža esot pilnīgi atkarīgs tikai no viena pārstrādātāja — *Deltafina*. Tādējādi Komisijas uzliktā naudas soda — EUR 2 miljonu — samaksāšanas sekas būtu prasītājas pazušana no tirgus, un *Deltafina*, kas kļūtu par pēdējo nozīmīgo pārstrādātāju Itālijā, no tā gūtu vislielāko labumu.

253 Šajā lietā Komisija, nosakot tik nesamērīgu sodu, neesot ņēmusi vērā “speciālās prevencijas” aspektu un “par brīdinājumu” noteikusi prettiesisku sodu.

254 Komisija lūdz pamatu noraidīt.

Vispārējās tiesas vērtējums

255 Prasītāja būtībā apgalvo, ka ar apstrīdēto lēmumu Komisija tai uzlika naudas sodu, ar kuru pašu par sevi tiekot pārkāpts samērīguma princips un netiekot ņemta vērā prasītājas reālā maksātspēja konkrētos sociālajos apstākļos.

256 Šajā ziņā prasītāja, pirmkārt, vispārīgi norāda, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija tai noteica naudas sodu, kurš, ņemot vērā gan tās apgrozījumu, gan pamatkapitālu, ir netaisnīgs un nesamērīgs, kas nopietni apdraudot tās pastāvēšanu.

257 Tomēr vispirms ir jāatgādina, ka kļūdains ir prasītājas apgalvojums, ka sods, kas ir līdzvērtīgs maksimālajai 10% robežai no kopējā apgrozījuma apjoma, kura paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, ir maksimālais sods. Kā izriet no judikatūras, šai robežai ir atšķirīgs un autonomš mērķis salīdzinājumā ar pārkāpuma smaguma un ilguma kritēriju mērķi, proti, novērst, ka tiek uzlikti naudas sodi, kurus — kā to ir iespējams paredzēt — uzņēmumi nebūs spējīgi samaksāt, ņemot vērā to lielumu, kas — kaut arī aptuveni un neprecīzi — ir noteikts atkarībā no uzņēmuma kopējā apgrozījuma (iepriekš 69. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 280. un 282. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 8. jūlija spriedums lietā T-52/03 *Knauf Gips/Komisija*, Krājuma nav publicēts, 452. punkts). Tādējādi pretēji tam, ko liek noprast prasītāja, šī likumdevēja paredzētā robeža ir vienādi piemērojama visiem uzņēmumiem, tā ir noteikta atkarībā no katra uzņēmuma lieluma un tā ir paredzēta, lai novērstu pārmērīgu un nesamērīgu naudas sodu uzlikšanu (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 281. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Knauf Gips/Komisija*, 453. punkts un tajā minētā judikatūra). Šīs robežas vienīgās iespējamās sekas ir tādas, ka naudas soda apmērs, kas aprēķināts, pamatojoties uz pārkāpuma smaguma un ilguma kritērijiem, tiek samazināts līdz maksimāli atļautajam apmēram, ja tas pārsniedz šo apmēru. To piemērojot, attiecīgais uzņēmums nemaksā visu naudas sodu, kas principā būtu maksājams saskaņā ar novērtējumu, kurš balstīts uz minētajiem kritērijiem (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Knauf Gips/Komisija*, 454. punkts un tajā minētā judikatūra).

258 Saistībā ar argumentu, ka naudas sods, kas uzlikts prasītājai, nopietni apdraudētu tās pastāvēšanu un varētu veicināt tās likvidāciju, ir jānorāda, ka saskaņā ar judikatūru Komisijai, nosakot naudas soda apmēru, nav pienākuma ņemt vērā attiecīgā uzņēmuma slikto finansiālo stāvokli, jo šāda pienākuma atzīšana nozīmētu nepamatotu konkurences priekšrocību piešķiršanu uzņēmumiem, kas nav tik veiksmīgi pielāgojušies tirgus apstākļiem (iepriekš 69. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 327. punkts, un Tiesas 2006. gada 29. jūnija spriedums lietā C-308/04 P *SGL Carbon/Komisija*, Krājums, I-5997. lpp., 105. punkts; skat. arī iepriekš 212. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu lietā *Union Pigments/Komisija*, 175. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2010. gada 28. aprīļa spriedumu

lietā T-452/05 *BST/Komisija*, Krājums, II-1373. lpp., 95. punkts). Turklāt šajā lietā prasītāja nemaz neizvirzīja šādu argumentu administratīvā procesa laikā.

259 Otrkārt, attiecībā uz prasītājas argumentu, kas konkrētāk vērst, lai salīdzinātu tās naudas soda sākumsummu, kas ir vairāk nekā 42 % no tās apgrozījuma, un *Deltafina* uzlikto sākumsummu, kas ir tikai 31 % no tās apgrozījuma, ir jāatgādina, ka vienīgi galīgi uzliktais naudas sods ir jāsamazina līdz maksimālajai robežai, kas paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā. Ar šo normu Komisijai nav aizliegts, veicot aprēķinu, atsaukties uz starpsummu, kas pārsniedz minēto robežu, ja vien to nepārsniedz galīgi uzliktais naudas sods (šajā ziņā skat. iepriekš 109. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās “PVC II”, 592. un 593. punkts, un iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 278. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 97. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Tokai Carbon u.c./Komisija*, 367. punkts). No tā izriet, ka nevienā Pamatnostādņu piemērošanas stadijā Komisijai nav jānodrošina, lai noteikto naudas sodu starpsummas atspoguļotu visas atšķirības starp attiecīgo uzņēmumu kopējo apgrozījumu (Vispārējās tiesas 2009. gada 6. maija spriedums lietā T-116/04 *Wieland-Werke/Komisija*, Krājums, II-1087. lpp., 87. punkts). Turklāt, tā kā Komisijas pienākums tāpat nebija nodrošināt, lai galīgie naudas sodu apmēri, kas aprēķināti attiecīgajiem uzņēmumiem, atspoguļotu visas uzņēmumu atšķirības saistībā ar to apgrozījumu, šajā lietā prasītāja nevarot pārņemt Komisijai, ka tai procentuāli no apgrozījuma ir uzlikts lielāks naudas sods nekā *Deltafina* (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 315. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 89. punktā minēto spriedumu lietā *SNCZ/Komisija*, 114. punkts).

260 Turklāt pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā nav prasīts, lai gadījumos, kad naudas sods par vienu pārkāpumu tiek uzlikts vairākiem uzņēmumiem, mazam vai vidējam uzņēmumam uzlikaamais naudas sods procentuāli no apgrozījuma nebūtu lielāks par lielākiem uzņēmumiem uzlikto naudas sodu. Faktiski no šīs normas izriet, ka, nosakot naudas soda apmēru gan maziem un vidējiem

uzņēmumiem, gan lieliem uzņēmumiem, ir jāņem vērā pārkāpuma smagums un ilgums. Šajā ziņā arī ir jāuzsver, kā minēts iepriekš 228. punktā, ka Komisijai nav pienākuma uzlikt mazākus sodus tikai tāpēc, ka attiecīgie uzņēmumi ir MVU. Faktiski nav nekāda pamatojuma tam, lai pret MVU attieksme būtu citādāka nekā pret citiem uzņēmumiem. Tas, ka uzņēmumi ir MVU, tos neatbrīvo no pienākuma ievērot konkurences tiesību normas.

261 Treškārt, attiecībā uz to, cik atbilstoši ir prasītājas argumenti, ka Komisijai bija jāņem vērā tās reālā maksātspēja "konkrētos sociālajos apstākļos" Pamatnostādņu 5. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ir jākonstatē, ka no lietas materiāliem neizriet, ka administratīvajā procesā prasītāja būtu apgalvojusi, ka šādi "apstākļi" pastāv, vai izvirzījusi jautājumus par tās reālo maksātspēju.

262 Tikai tiesvedības laikā prasītāja apgalvoja, ka tās pazušana no tirgus pārāk liela naudas soda apmēra dēļ izraisītu, pirmkārt, augšupējā tirgus pasliktināšanos, jo šī pazušana nozīmētu atsevišķu Itālijas uzņēmumu ražotās tabakas eksporta iznīcināšanu vai radikālu samazināšanu, un, otrkārt, graujoši ietekmētu nodarbinātību un dažu attiecīgo reģionu, kuros pārsvarā nodarbojas ar lauksaimniecību, ekonomiku, jo prasītāja esot vienīgā melnās tabakas, kuru pārdod vislielākais šās Benevento apgabālā ražotās produkcijas kooperatīvu konsorcijs, kā arī tabakas šķirnes *Burley* iepircēja.

263 Līdz ar to prasītāja šobrīd nevarot pārnest Komisijai, ka tā nav veikusi izmeklēšanu attiecībā uz Pamatnostādņu 5. punkta b) apakšpunkta piemērošanu, kas, piemēram, tika vērtēta apstrīdētā lēmuma 384. apsvērumā attiecībā uz argumentu, kuru šajā sakarā izvirzīja *Transcatlab*, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem.

264 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka prasītājas izvirzītie iebildumi un argumenti saistībā ar piekto pamatu ir jānoraida kā nepamatoti.

7. Par Vispārējās tiesas neierobežotas kompetences īstenošanu un par naudas soda galīgās summas noteikšanu

265 Neierobežotā kompetence, piemērojot EKL 229. pantu, kas Vispārējai tiesai noteikta ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu, piešķir tai tiesības ne tikai pārbaudīt noteiktā soda likumību, kas ļauj vienīgi noraidīt prasību par tiesību akta atcelšanu vai atcelt apstrīdēto aktu, bet arī ar savu vērtējumu aizstāt Komisijas vērtējumu un līdz ar to grozīt apstrīdēto aktu, pat to neatceļot, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus un it īpaši mainot uzlikto naudas sodu, ciktāl tās vērtējumam ir nodots jautājums par tā apmēru (šajā ziņā skat. Tiesas 2007. gada 8. februāra spriedumu lietā *C-3/06 P Groupe Danone/Komisija*, Krājums, I-1331. lpp., 61. un 62. punkts, un iepriekš 69. punktā minēto 2009. gada 3. septembra spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer/Komisija*, 86. punkts un tajā minētā judikatūra).

266 Šajā ziņā ir jānorāda, ka pēc sava rakstura naudas soda noteikšana, ko veic Vispārējā tiesa, nav precīzs aritmētikas uzdevums. Turklāt Vispārējo tiesu, ja tā lemj atbilstoši savai neierobežotajai kompetencei, nesaista ne Komisijas aprēķini, ne Pamatnostādnes (šajā ziņā skat. iepriekš 55. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *BASF un UCB/Komisija*, 213. punkts un tajā minētā judikatūra), bet savs vērtējums tai ir jāveic, ņemot vērā visus lietas apstākļus.

267 No Vispārējās tiesas iepriekš veiktā otrā un trešā pamata vērtējuma izriet, ka Komisija, aprēķinot naudas soda apmēru, pirmkārt, ir pieļāvusi kļūdu faktu vērtējumā

attiecībā uz prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās ilgumu un, otrkārt, pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, izvērtējot šīs dalības konkrēto nozīmi.

- 268 Attiecībā uz Komisijas pieļauto kļūdu, kas ir saistīta ar prasītājas dalības pārkāpumā ilgumu, ir jāatgādina, kā tika konstatēts iepriekš 30. punktā, ka Komisija prasītājai pārmeta, ka tā bija piedalījies pārstrādātāju aizliegtajā vienošanās no 1997. gada oktobra līdz 2002. gada 19. februārim, kas atbilst pārkāpuma beigu datumam, savu līdzdalību pārtraucot no 1999. gada 5. novembra līdz 2001. gada 29. maijam (apstrīdētā lēmuma 302. un 378. apsvērums). Tā kā prasītājas dalība ilga divus gadus un astoņus mēnešus, Komisija tai uzliekamajam naudas sodam piemēroja palielinājumu par 25 %. Tādēļ naudas soda pamatsumma tika noteikta EUR 12,5 miljonu apmērā (skat. apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumu).
- 269 Tomēr, kā norādīts trešā pamata vērtējumā (skat. iepriekš 134.–143. punktu un 150.–165. punktu), Komisija kļūdaini uzskatīja, ka prasītāja bija piedalījies aizliegtajā vienošanās minētajā laikposmā un bija pārtraukusi savu dalību laikā no 1999. gada novembra līdz 2001. gada maijam. Faktiski attiecībā uz laikposmu līdz 1999. gada 5. novembrim it īpaši no iepriekš 134.–149. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Komisijai nebija pamatojuma atzīt šo dienu par prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās beigu datumu, jo pierādījumi, kurus tā šajā ziņā izvērtēja apstrīdētajā lēmumā, un citi lietas materiālos ietvertie pierādījumi tai vienīgi ļāva uzskatīt, ka šī dalība turpinājās tikai līdz 1999. gada februārim.
- 270 Attiecībā uz iespējamo dalības aizliegtajā vienošanās atsākšanu laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim, it īpaši no iepriekš 150.–164. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka ar pierādījumu kopumu, kas bija Komisijas rīcībā, bija nepietiekami, lai secinātu, ka prasītāja piedalījās aizliegtajā vienošanās minētajā laikposmā, un līdz ar to Komisija pieļāva kļūdu, novērtējot faktus, ciktāl tā uzskatīja, ka prasītāja no jauna ir bijusi aizliegtās vienošanās dalībiece šajā laikposmā.

- 271 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pārkāpuma ilgums, kas jāņem vērā naudas soda noteikšanā, ir jāsamazina līdz sešpadsmit mēnešiem.
- 272 Attiecībā uz otru Komisijas pieļauto kļūdu no šī sprieduma 176.–195. punkta izriet, ka apstrīdētajā lēmumā ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips tiktāl, ciktāl attiecībā uz prasītāju Komisija par atsaucis gadu naudas soda sākumsummas noteikšanai izmantoja 2001. gadu.
- 273 No apstrīdētā lēmuma 370.–373. apsvēruma izriet, ka Komisija noteica uzņēmumu, aizliegtās vienošanās dalībnieku, relatīvo nozīmi atkarībā no tirgus daļām, kuras tiem piederēja pēdējā pilnajā pārkāpuma gadā.
- 274 Tomēr izvēle izmantot 2001. gadu, kurš šī sprieduma 182.–186. punktā izklāstīto iemeslu dēļ nekādā gadījumā nevarēja tikt uzskatīts par pēdējo pilno prasītājas dalības pārkāpumā gadu, noteica, ka Komisija ņem vērā prasītājas tirgus daļu 8,86 % apmērā (skat. apstrīdētā lēmuma 40. apsvērumu). Taču šī tirgus daļa bija ievērojami lielāka par tirgus daļu, kura prasītājai piederēja dalības pārkāpumā pēdējā pilnajā gadā, proti, tirgus daļu, kas 1998. gadā bija 2,71 %, kā izriet no prasītājas paziņojuma, kuru Komisija pievienoja lietas materiāliem saskaņā ar Vispārējās tiesas pieņemto procesa organizatorisko pasākumu un kurš minēts apstrīdētā lēmuma 21. zemsvītras piezīmē (šajā ziņā skat. arī iepriekš 191. punktu).
- 275 Tā kā tādējādi starpība starp prasītājas tirgus daļu, kuru ņēma vērā Komisija, un tirgus daļām, kas 2001. gadā attiecīgi piederēja *Mindo* un *Transcatab*, it kā nebija nozīmīga, jo visas tirgus daļas bija aptuveni robežās no 9 līdz 11 % (skat. apstrīdētā lēmuma 373. apsvērumu), Komisija uzskatīja, ka šos trīs uzņēmumus var iekļaut

vienā kategorijā, nosakot naudas soda sākumsummu EUR 10 miljonu apmērā, un tas ir apmērs, kas, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, neatspoguļoja prasītājas “konkrēto nozīmi” un tās prettiesiskās rīcības iespējamās sekas.

- 276 No tā izriet, ka Komisijas pieļautā kļūda, izmantojot prasītājam piederošo tirgus daļu 2001. gadā, noteica, ka prasītāja kļūdaini tika iekļauta tai neatbilstošā uzņēmumu kategorijā, kas galu galā pamudināja Komisiju noteikt prasītājam tādu uzliedzamā naudas soda sākumsummu, kura ir nesamērīga, ievērojot tās reālo relatīvo nozīmi pārkāpumā.
- 277 Līdz ar to Komisijas pieļautās kļūdas, pirmkārt, attiecībā uz prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās ilgumu un, otrkārt, attiecībā uz prasītājas tirgus daļas noteikšanu un šī fakta dēļ tās iekļaušanu vienā kategorijā ar aizliegtās vienošanās atšķirīga lieluma un ietekmes uzņēmumiem, Komisijai būtībā lika piešķirt prasītājam tādu pašu lomu aizliegtajā vienošanās, kādu tā piešķīra pārējiem trim pārstrādātājiem, proti, *Deltafina*, *Dimon Italia* un *Transcatab*.
- 278 Šajā ziņā ir jānorāda, ka prasītājas dalība aizliegtajā vienošanās acīmredzami atšķiras no šo pārējo trīs pārstrādātāju, kuri visi pieder multinacionālo uzņēmumu grupām, dalības. Minētie pārstrādātāji faktiski vieni paši organizēja aizliegto vienošanos un piedalījās visās tās darbībās no pārkāpuma sākuma līdz beigām. Turklāt atšķirībā no prasītājas visi minētie pārstrādātāji bija *APTI* locekļi (apstrīdētā lēmuma 45. apsvērumus), kuras ietvaros tie mēģināja ietekmēt tās rīcību (apstrīdētā lēmuma 244. apsvērumus). Visbeidzot, kā izriet no apstrīdētā lēmuma (it īpaši skat. 380. apsvērumu), prasītāja ne tikai piedalījās aizliegtajā vienošanās ar pārtraukumiem, bet arī savas dalības laikā bieži traucēja tās darbību.

279 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tādu EKL 81. panta pārkāpumu dēļ uzlikto naudas sodu, kādi paredzēti Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, mērķis ir cīnīties pret prettiesiskām attiecīgo uzņēmumu darbībām, kā arī atturēt gan attiecīgos uzņēmumus, gan citus tirgus dalībniekus no iespējamiem Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumiem (šajā ziņā skat. Tiesas 2010. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-413/08 P *Lafarge*/Komisija, Krājums, I-5361. lpp., 102. punkts un tajā minētā judikatūra). Tādējādi attiecīgā uzņēmuma lieluma un kopējo resursu ņemšana vērā, lai nodrošinātu pietiekamu naudas soda preventīvo iedarbību, ir vajadzīga, lai radītu vēlamo iedarbību uz minēto uzņēmumu un, nosakot sodu, it īpaši nebūtu jāignorē tā maksātspēja (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Lafarge*/Komisija, 104. punkts).

280 Turklāt ir jāatgādina, ka samērīguma princips, ņemot vērā, ka, ja ir iespēja izvēlēties starp vairākiem piemērotiem pasākumiem, ir jāizvēlas vismazāk ierobežojošais un tā radītie traucējumi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem, prasa, lai iestāžu tiesību akti nepārsniegtu to, kas ir atbilstošs un vajadzīgs, lai sasniegtu attiecīgajā tiesiskajā regulējumā izvirzītos mērķus (skat. iepriekš 104. punktā minēto judikatūru). No minētā izriet, ka naudas sodi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem, t.i., konkurences tiesību normu ievērošanu, un ka naudas soda, kas uzņēmumam uzlikts par konkurences tiesību normu pārkāpumu, apmēram ir jābūt samērīgam ar pārkāpumu, novērtējot to kopumā un it īpaši ņemot vērā tā smagumu (skat. iepriekš 105. punktā minēto judikatūru).

281 Šajā lietā prasītāja ir mazs uzņēmums, kura pamatkapitāls 2005. gadā bija tikai EUR 1,1 miljons un kuram ir ģimenes uzņēmuma akcionāru struktūra, jo šis kapitāls pieder tikai divām fiziskām personām — laulātajiem B. (iepriekš 45. punktā minētais rīkojums lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 70. un 123. punkts). Tāpat no konstatējumiem, kas sniegti pagaidu noregulējuma tiesvedībā, kura ir saistīta ar šo lietu, izriet, ka 2005. gadā, lai veidotu uzkrājumu EUR 1 miljona apmērā, lai nepieciešamības gadījumā varētu samaksāt naudas sodu, prasītājai bija jāpārdod rūpnīca Čerratinā

[*Cerratina*], Pjanellas [*Pianella*] pašvaldībā (Itālija), tādējādi samazinot nekustamā īpašuma aktīvu vērtību līdz zemākai summai nekā Komisijas uzliktais naudas sods (iepriekš 45. punktā minētais rīkojums lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 87. un 107. punkts).

282 Attiecībā uz naudas soda EUR 2,05 miljonu apmērā iegrāmatošanu tās pārskatā prasītāja arī pagaidu neregulējuma tiesvedībā apgalvoja, un Komisija to nav apstrīdējusi, ka *codice civile* (Itālijas Civilkodeksa) 2447. pantā un 2484. panta ceturtajā daļā ir paredzēts, ka summas, kas ir divreiz lielāka par pamatkapitālu, kā tas ir šajā lietā, iegrāmatošana bilances pasīvu daļā izraisa kapitāla dzēšanu. Konkrētāk, akciju sabiedrības (*SpA*) pamatkapitāla samazināšanas gadījumā līdz summai, kas ir zemāka par likumā noteikto minimumu, sabiedrībai ir divas izvēles iespējas — izbeigt darbību vai veikt jaunus ieguldījumus kapitālā (šajā ziņā skat. iepriekš 45. punktā minēto rīkojumu lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 88. un 123. punkts). Šajā ziņā no konstatējumiem, kas izdarīti pagaidu neregulējuma tiesvedībā, izriet, ka, sākot no 2006. gada 13. jūlija, prasītāja no tiesību viedokļa ir pietiekami pierādījusi, ka tā, tāpat kā abi tās akcionāri, nebija spējīga pat iesniegt bankas garantiju Komisijas uzliktā naudas soda EUR 2,05 miljonu apmērā apmaksai (iepriekš 45. punktā minētais rīkojums lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 100.–122. punkts). It īpaši ir jānorāda, ka izrādījās, ka prasītājas akcionāriem nav iespējas iesniegt bankas garantiju attiecībā uz visu naudas soda summu un tāpēc tie katrā ziņā nevar veikt arī pietiekamus ieguldījumus sabiedrības kapitālā, lai izvairītos no tās likvidācijas (šajā ziņā skat. iepriekš 45. punktā minēto rīkojumu lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 123. punkts). Bankas, ko parasti izmanto prasītāja, slēdza arī tās kredītlīnijas stāvokļa pasliktināšanās dēļ (iepriekš 45. punktā minētais rīkojums lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 85. punkts). Turklāt šajā lietā neviens apstāklis neļauj secināt, ka šīs pasliktināšanās pamatā būtu krāpšana, lai izvairītos no naudas soda maksāšanas.

283 Ņemot vērā šos apstākļus, Vispārējā tiesa uzskata, ka naudas sods EUR 2,05 miljonu apmērā, kādu to uzlika Komisija 2005. gada 20. oktobrī, ir tāds, kas pats par sevi var izraisīt prasītājas likvidāciju un līdz ar to tās pazušanu no tirgus, kam turklāt var būt būtiskas sekas, uz kurām norāda prasītāja savā piektajā pamatā.

284 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus un it īpaši iepriekš konstatēto nelikumību kumulatīvo iedarbību, kā arī prasītājas zemo maksātspēju, Vispārējā tiesa uzskata, ka ir veikta taisnīga visu lietas apstākļu novērtēšana, nosakot prasītājai uzliktā naudas soda galīgo summu EUR 1 miliona apmērā. Šāda apmēra naudas sods ļauj efektīvi sodīt prasītāju par prettiesisko rīcību vērā ņemamā veidā, kas joprojām ir pietiekami preventīvs. Jebkurš naudas sods, kas pārsniedz šo summu, būtu nesamērīgs, ņemot vērā prasītājai pārmesto un kopumā izvērtēto pārkāpumu.

285 Šajā lietā naudas sods EUR 1 miliona apmērā ir taisnīgs sods par prasītājai pārmesto rīcību.

286 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, pirmkārt, ir jāatceļ apstrīdētā lēmuma 1. panta b) punkts, ciktāl tas attiecas uz prasītājai pārmesto pārkāpumu laikposmā pēc 1999. gada februāra, otrkārt, jānosaka prasītājai uzliktais naudas sods EUR 1 miliona apmērā un, treškārt, pārējā daļā prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ²⁸⁷ Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Atbilstoši tā paša panta 3. punkta pirmajai daļai, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Vispārējās tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala.
- ²⁸⁸ Šajā lietā ir jānorāda, ka prasītājas galvenie prasījumi tika apmierināti. Tādējādi Vispārējā tiesa, taisnīgi izvērtējot šīs lietas apstākļus, nolemj, ka Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus un atlīdzina prasītājas tiesāšanās izdevumus.
- ²⁸⁹ Attiecībā uz pagaidu noregulējuma tiesvedību lietā T-11/06 R Vispārējā tiesa uzskata, ka, ņemot vērā Vispārējās tiesas priekšsēdētāja 2006. gada 13. jūlija rīkojumu, ir jānospiež, ka Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus un atlīdzina prasītājas tiesāšanās izdevumus saistībā ar šo procesu.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (trešā palāta)

nospiež:

- 1) **atcelt Komisijas 2005. gada 20. oktobra Lēmuma C(2005) 4012, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. panta 1. punktu (Lieta COMP/C.38.281/B.2 — Jēltabaka — Itālija) 1. panta b) punktu, ciktāl Komisija tajā ir**

konstatējusi, ka *Romana Tabacchi Srl* piedalījās pārkāpumā pēc 1999. gada februāra;

- 2) noteikt *Romana Tabacchi* uzlikto naudas sodu EUR 1 miljona apmērā;**
- 3) pārējā daļā prasību noraidīt;**
- 4) Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzina *Romana Tabacchi* tiesāšanās izdevumus;**
- 5) lietā T-11/06 R Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzina *Romana Tabacchi* tiesāšanās izdevumus.**

Azizi

Cremona

Frimodt Nielsen

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 5. oktobrī.

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture	II - 6698
1. Administratīvais process	II - 6699
2. Apstrīdētais lēmums	II - 6701
Naudas sodu sākumsummas noteikšana	II - 6702
Pārkāpuma smagums	II - 6702
Atšķirīga attieksme	II - 6703
Naudas sodu pamatsummas noteikšana	II - 6705
Atbildību mikstinoši apstākļi	II - 6706
Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētā naudas soda maksimālā robeža	II - 6708
Paziņojuma par sadarbību piemērošana	II - 6708
Naudas sodu galīgā summa	II - 6709
Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi	II - 6710
Juridiskais pamatojums	II - 6712
1. Par lūgumu sniegt pierādījumus, izmantojot liecinieku liecības	II - 6713
	II - 6791

2. Par pirmo pamatu, kas saistīts ar izmeklēšanas neveikšanu, pamatojuma neesamību vai tā nelogiskumu, kā arī ar vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principu pārkāpumu, ciktāl Komisija nav ņēmusi vērā aizliegtās vienošanās konkrētās ietekmes uz tirgu neesamību II - 6713
- Lietas dalībnieku argumenti II - 6713
- Vispārējās tiesas vērtējums II - 6716
- Vispārīgi apsvērumi II - 6717
- Par to, ka naudas soda noteikšanā nav ņemta vērā aizliegtās vienošanās konkrētā ietekme uz tirgu II - 6721
- Par vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principu pārkāpumu II - 6727
- Par pamatojuma neesamību un tā nelogiskumu II - 6729
3. Par trešo pamatu, kas saistīts ar pamatojuma neesamību un to, ka nav veikta izmeklēšana, kā arī ar pierādīšanas pienākuma pārkāpumu attiecībā uz prasītājas dalības apgalvotajā pārkāpumā ilgumu II - 6731
- Lietas dalībnieku argumenti II - 6731
- Vispārējās tiesas vērtējums II - 6735
- Par prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās pārtraukšanas datumu 1999. gadā II - 6739
- Par prasītājas dalību aizliegtajā vienošanās laikā no 2001. gada 29. maija līdz 2002. gada 19. februārim II - 6744
- Par Deltafina 2001. gada 29. maijā nosūtīto faksu II - 6745
- Par 2001. gada 16. novembra un 2002. gada 8. janvāra sanāksmēm .. II - 6747

4. Par otro pamatu, kas saistīts ar to, ka pamatojums ir nelōģisks, un ar vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu naudas soda sākumsummas gradācijā	II - 6750
Lietas dalībnieku argumenti	II - 6750
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 6754
5. Par ceturto pamatu, kas saistīts ar nepietiekamu naudas soda summas samazinājumu atbilstoši prasītājas “traucējošajai” lomai un ar citu atbildību mīkstinošu apstākļu neņemšanu vērā	II - 6761
Par pirmo daļu, kas saistīta ar to, ka Komisija kā atbildību mīkstinošus apstākļus neievēroja uz prasītāju izdarīto spiedienu, kā arī ar tās tikai pasīvo lomu	II - 6761
Lietas dalībnieku argumenti	II - 6761
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 6764
— Par iebildumu, kas saistīts ar prasītājas dalības aizliegtajā vienošanās piespiedu rakstura neņemšanu vērā	II - 6765
— Par iebildumu, kas saistīts ar prasītājas vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja lomas neņemšanu vērā	II - 6766
— Par pamatojuma neesamību	II - 6771
Par otro daļu, kas saistīta ar to, ka Komisija nav pienācīgi ņēmusi vērā atbildību mīkstinošu apstākli, proti, “biežus aizliegtās vienošanās mērķu traucējumus”, kas liecinātu par sistemātisku aizliegtās vienošanās lēmumu nepiemērošanu	II - 6772
Lietas dalībnieku argumenti	II - 6772
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 6773

6. Par piekto pamatu, kas saistīts ar to, ka naudas sods ir netaisnīgs un nesamērīgs, ņemot vērā prasītājas īpašuma struktūru un maksātspēju	II - 6775
Lietas dalībnieku argumenti	II - 6775
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 6778
7. Par Vispārējās tiesas neierobežotas kompetences īstenošanu un par naudas soda galīgās summas noteikšanu	II - 6782
Par tiesāšanās izdevumiem	II - 6789